

DELO

REPUBLIKA - NARODNA IN SVETOVNA
KRAŠKA

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

T R S T - 8. junija 1989 - Leto XLI. - Štev. 10. - Petnajstdnevnik - Quindicinale - Abbon. postale - Gruppo II/70 - 700 lir

Tvoj glas novi KPI za Evropo po meri ljudi

Sredi junija bodo narodi 12 držav EGS glasovali za evropski parlament, ki izmenično zaseda v Strassburgu in Bruslju. Volitvam pripisujejo vsi komentatorji velik pomen, vendar bolj iz vidika notranjih italijanskih zdrah, ne pa v tisti pravi luči procesa evropske integracije, ki edina lahko osvetljuje nastajajoče probleme in odnos političnih strank do njihovega reševanja.

Najprej nekaj besed o evropski integraciji. Vsi se sedaj razpisujejo o «Evropi» in «evropskem duhu», vendar je informacij o teh procesih razmeroma malo in so prepogostoma zelo splošne in tudi netočne.

OČETOVSTVO EVROPSKE ENOTNOSTI

Prvi spori zadevajo navidezno nepomembno vprašanje. In vendar, vprašajmo se: kdo je začel proces združevanja evropske celine? Odgovorov je lahko več in so zelo protislovni: Karel Veliki, Napoleon, Hitler? Vsak po svoje je namreč skušal osvojiti in si podrediti vso celino, vendar pod vodstvom lastnega naroda. Zato jih nikakor ne moremo imeti za «očete Evrope».

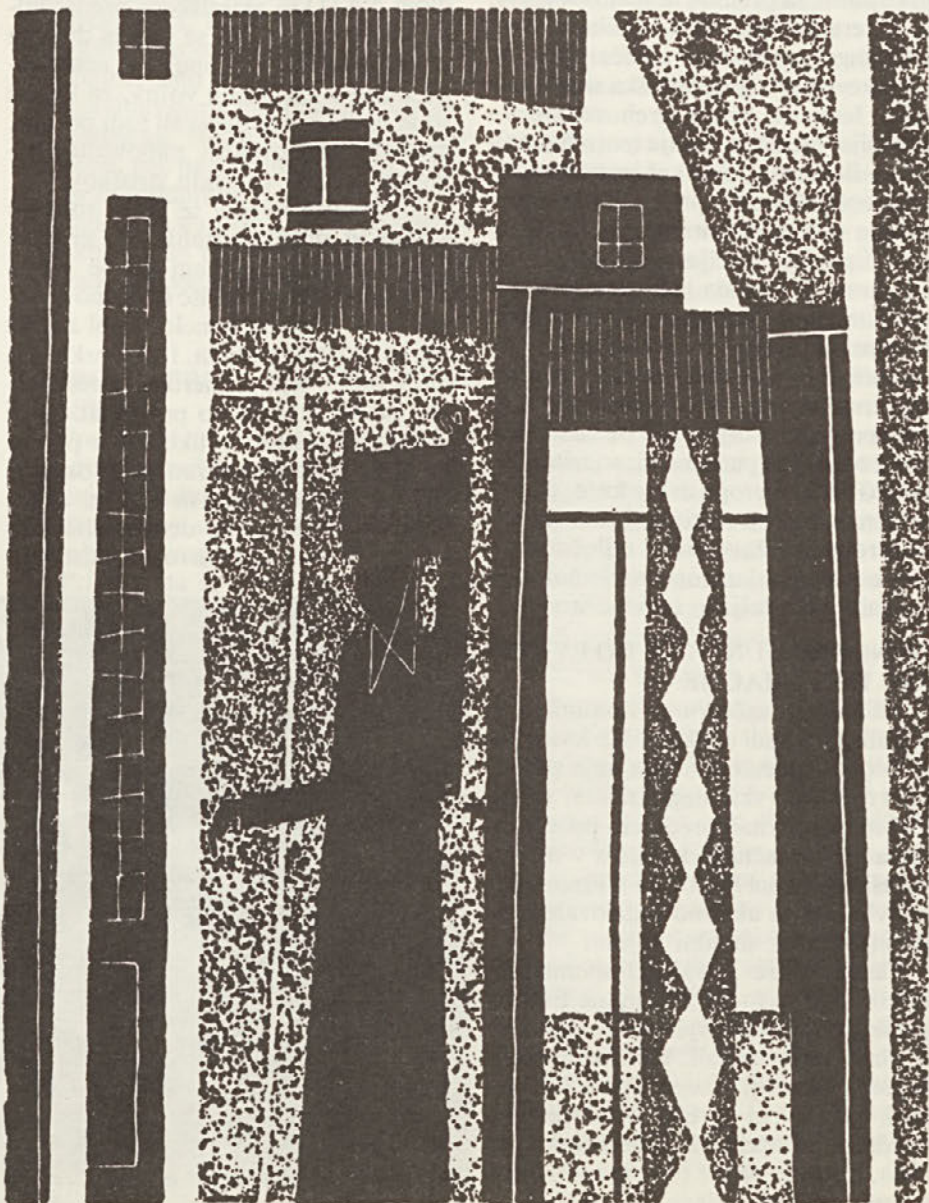
Res pa je, da se ideja o zedinjeni Evropi poraja v trenutku, ko je doživljala najhujše trenutke svoje zgodovine preplavljena s črnimi in rjavimi srajcami fašitov in nacistov. Tedaj je nastala svobodomiselna zveza nasprotnikov fašizma, ki je pozneje prišla do izraza v skupnem boju vseh evropskih narodov za lastno svobodo in neodvisnost, za izkoreninjenje smrtnega sovražnika človeštva, nacifašizma. V tem boju se je skovala enotnost evropskih narodov, katerim sta priskočili na pomoč tudi obe svetovni velesili - Združene države Amerike in Sovjetska zveza. Obe sta namreč zemljepisno ali zgodovinsko tesno povezani z evropsko usodo.

Utemeljitelj procesa evropske združitve v imenu demokracije in enako-

pravnosti je več, vendar na splošno velja, da se kot «očete evropske enotnosti» omenja sedaj že pokojni Altiero Spinel- li, dosleden antifašist in demokrat, ki je

zadnja leta svojega življenja posvetil tej svoji ideji kot evropski poslanec, izvoljen na listah KPI.

(dalje na naslednji strani)

Kraška žena, 1956

INTEGRACIJSKI PROCESI V EVROPI PO VOJNI

Po zmagi nad nacifašizmom so si velesile v Jalti porazdelile vpliv v Evropi tudi s prisotnostjo svojih oboroženih sil. ZDA so svoje vplivno območje vključile v «Marshallov načrt», ki je nerazdružljivo povezal zahodnoevropsko in ameriško tržišče. Na tem področju je nastala tudi proameriška vojaška zveza NATO.

Istočasno, ali nekaj let pozneje, je v vzhodni Evropi, ki je bila pod sovjetskim vplivom, nastal «varšavski pakt», za gospodarsko integracijo in sodelovanje pa je bil oblikovan «Svet ekonomske vzajemnosti»...

Blokovska razdelitev Evrope, katere tragični simbol ostaja — po rušenju «železne zaves» — samo še berlinski zid, je pokopala utvare o možnosti zedinjenja celine za daljše obdobje.

Medtem pa so nekatere države, ki niso pripadale blokoma, poiskale pota lastne integracije. Tako je nastalo področje svobodne menjave EFTA (v njem so Avstrija in večina skandinavskih držav).

V Zahodni Evropi je proces integracije ubral raznolika pota. Nastala je «skupnost za premog in jeklo» CECA, iz katere je leta 1956 vzkllila zamisel «skupnega evropskega tržišča» MEC in nato «evropska gospodarska skupnost» EGS šesterice držav (treh velikih — Francija, Nemčija, Italija ter treh manjših — Beneluks). Šele več let pozneje so se prvotni šesterici pridružile še druge države — Velika Britanija, Irska, Danska, Španija, Grčija in Portugalska. Istočasno je nastala tudi zamisel o zahodnoevropski obrambi zvezi (UEO) in Evropskem svetu, posvetovalnem organu vseh evropskih držav s parlamentarno demokracijo. V Evropskem svetu, ki ni neposredno voljen, pač pa ga imenujejo posamezni parlamenti, sodeluje več kot 20 držav Evrope in vse kaže, da bodo kmalu v njem zastopane tudi vzhodnoevropske države, ki so odločno krenile na pot parlamentarne demokracije, začenši s Poljsko in Madžarsko.

ODNOS KOMUNISTOV DO EVROPSKE INTEGRACIJE

Na samem začetku so komunisti in socialisti, pa tudi del katoliške levice nasprotovali procesom ustvarjanja zahodnoevropskega skupnega tržišča, saj so v njem prepoznali predvsem proces integracije finančnega kapitala v okviru vojaškega bloka NATO in konzervativnih vlad, ki so aktivno sodelovale v tako imenovani «hladni vojni».

Vendar je prav, da se tudi spomnimo, kakšni časi so to bili. Zahodna Evropa je bila pod močnim vplivom reakcionarnih in avtoritarnih sil. V Franciji «golizem», v Nemčiji vlade CDU-CSU, katerih glavni cilj je bilo oboroževanje nekdanje poraženke in zgodovinska pozaba, na Jugu celine pa prvi fašistični režimi, od Salazarjeve Portugalske in Francove Španije do Grčije z vojaško

diktaturo polkornikov, ki je tedaj aktivno spodbujala prevratniško dejavnost fašistične desnice tudi pri nas. V svetu je kratki odjugi v letih Kennedyja in Hruščeva sledilo obdobje soočanja svetovnih razsežnosti, katerega mejnika sta vsekakor vojni v Vietnamu in Afganistanu.

To so leta, ko se «Evropi kapitala» zoperstavlja «Evropa dela». Stotisoči izseljencev so se vsak dan spoprijemali s problemi diskriminacij, rasizma in poniževanja. Borili so se za svoje pravice in pri tem jim je stala ob strani KPI, ki ima svoje organizacije med italijanskimi delavci domala povsod po zahodni Evropi.

KPI ZA DEMOKRATIČNO ZDRUŽEVANJE EVROPE

Danes so se stvari bistveno spremenile. Fašistične diktature ob sredozemskih obalah Evrope so bile zrušene tudi po zaslugi junaštva tisočev in tisočev komunistov. Odpravljeni so bili kolonialni sistemi nekaterih evropskih držav. Mirovna gibanja so omogočila, da se je v Evropi pričel proces razoroževanja, pri čemer igra pomembno vlogo SZ pod vodstvom M.G. Gorbačeva. Zadnji predlogi NATO in ameriškega predsednika Busha kažejo, da se proces dialoga ne bo prekinil. ZDA opuščajo nesmiselno zamisel «zvezdnih vojn», za katere so se nekateri navduševali tudi pri nas, medtem ko Gorbačev napoveduje bistveno krčenje vojaških stroškov.

V zahodni Evropi se sedaj soočajo «trda» in «mehka» stališča do procesa razoroževanja. Medtem ko se gospa Thatcher še oklepa stališč Reaganove dobe, pa se bonnski kancler Kohl zavzema za prožejša stališča. Italijanska vlada je tudi v tem primeru bila neodločna, čakala je, kdo bo prevladal.

V EGS se sedaj oblikuje nov proces integracije na demokratičnejši osnovi. Vendar ni vse idilično in KPI želi sodelovati v bitki za čim demokratičnejše procese ustvarjanja Evrope ljudstev in

narodov, Evrope delovnih ljudi, državljanjskih svoboščin in pluralizma kultur. Zato meni, da mora evropski parlament, ki je bil doslej brez posebnih pristojnosti, dobiti pravo «ustavodajno vlogo». V ta namen je prav KPI vsilila razpis referenduma o «ustavodajni vlogi» evropskega parlamenta. Za referendum bomo glasovali prav tako 18. junija.

KPI se bori tudi, da bi vsem italijanskim državljanom, zdomcem v EGS, bila zares omogočena udeležba na teh volitvah. Volilcev v Evropi je namreč 1.275.000, zadnjič pa je lahko glasovalo le nekaj manj kot 300 tisoč!

ZA «SKUPNO EVROPSKO STREHO»

Integracija zahodne Evrope je vsekakor zelo važna. KPI vidi v tem procesu edino možnost uveljavljanja levice in koncepcij «novega socializma». Vendar se je v evropskem parlamentu zavzemala, da bi proces integracije zajel tudi druge evropske narode, s katerimi naj EGS naveže čim konkretnejše in bogate stike ter sklepa dogovore o sodelovanju. To še posebej velja za sporazume s SEV-om kakor tudi s posameznimi državami, ki težijo k EGS, kot na primer Madžarska in Jugoslavija. S SFRJ je EGS že kmalu po osimskem sporazumu sklenila ugoden finančni in gospodarski sporazum, ki ji odpira precej zanimivih možnosti.

Pri tem je zelo aktivna posebna delovna skupina evropskega parlamenta, ki jo vodi posl. Giorgio Rossetti.

V tem okviru menimo, da bi bila pomembna tudi odobritev «zakona za mejno sodelovanje» Furlanije-Juljske krajine z državami SEV, Avstrijo in Jugoslavijo, za katerega je dala pobudo KPI med razpravo o ratifikaciji osimskega sporazuma. Ta zakon je poslanska zbornica lani odobrila, vendar je običal v senatu zaradi nasprotovanj, ki so izbruhnili v vrstah KD in PSI in jih je vlada takoj osvojila ter ustavila postopek za odobritev zakonskega besedi-

Evropski poslanec Giorgio Rossetti je v Slovenskem klubu poročal o obisku delegacije evropskega parlamenta v Prištini in Beogradu.

la. Tako se dogaja, da se druge evropske državne aktivno pripravljajo na sodelovanje z vzhodno Evropo, mi pa izgublamo čas zaradi neodgovornega zadržanja socialistov in demokristjanov, ki to temo izkoriščajo zgolj v volilne namene.

Mimogrede povedano, KD in PSI sta soglasno sklenili predlagati črtanje prispevka 24 milijard lir za podpore slovenski manjšini v Italiji in italijanski v Jugoslaviji, ki odločilno prispevata k oblikovanju vzdušja kulturnega in gospodarskega sodelovanja na meji.

ZA EVROPO ENAKOPRAVNIH NARODOV IN NARODNOSTI

Narodnostno vprašanje je v preteklosti bilo «jabolko spora» in navidezni povod marsikatero vojne. Danes, ko je helsinška listina jasno poudarila nedotakljivost evropskih držav, je enakopravnost narodnih manjšin najboljši način ustvarjanja prijateljskih odnosov in premoščanja meja med državami. V procesu evropske integracije je KPI, skupaj z ostalimi naprednimi silami, zagovarjala načelo o Evropi narodov in narodnosti. Zato je aktivno sodelovala pri oblikovanju evropske manjšinske politike, kakor prihaja do izraza v vseh evropskih resolucijah o pravicah narodnih in jezikovnih manjšin, prav tako tudi v dokumentih o boju proti vsem oblikam rasne diskriminacije, za Evropo, v kateri naj se oblikuje jezikovno in kulturno pluralistična družba.

Posl. Giorgio Rossetti je aktivno sodeloval pri sestavljanju dokumentov o rasizmu in resolucije iz leta 1987 o pravicah narodnih manjšin, katere poročevalec je bil flamski poslanec Willy Kuijpers. Slovenski člani KPI so prvi navzeli stike z njim in mu posredovali svoje poglede na nacionalno vprašanje. V tem duhu je bil prvotni osnutek resolucije v nekaterih točkah temeljito popravljen in izpopolnjen.

KPI se dosledno bori, da bi se duh evropskih resolucij o pravicah naorodnih manjšin prenesel tudi v italijansko

notranje pravo. Žal pa so nekatere politične sile zagovornice evropskega kulturnega duha v Strassburgu, nanj pa pozabijo v Rimu ali v Trstu. To še posebej velja za demokristjane in socialiste, kar najhuje čutimo Slovenci na lastni koži.

SLOVENCİ IN EVROPSKA INTEGRACIJA

Slovenski narod se v teh prelomnih časih ponovno bori za čim večjo integracijo v Evropi. Pri tem poudarja izvirne navdihe demokratične revolucionarne misli Prešernovih časov, kakor tudi spoznanja iz let antifašističnega in osvobodilnega boja, izpostavlja vrednote demokracije in pluralizma, državljanških in narodnostnih svoboščin, napredno stremljenje k federalizmu.

Slovenci v Italiji smo samo manjšina, drobec slovenskega naroda, vendar sta nas usoda in zgodovina postavila v proces zahodnoevropske integracije pred vsemi ostalimi Slovenci. V tem procesu lahko odigramo pomembno vlogo do tistega dne, ko bomo vsi pod «skupno evropsko streho», od Slovencev v Avstriji in na Madžarskem, do jedra slovenskega naroda, ki živi v SRS.

Preko KPI, ki s svojo parlamentarno skupino in svojimi voditelji uživa velik ugled, smo že imeli priložnost, da uveljavimo svoje nacionalne interese v Strassburgu. Ne za kratek čas ali simbolično, pač pa v trajni povezavi in smislu za solidarnost do drugih narodnih skupnosti in v spoznanju, da je Evropa enakopravnih narodnosti lahko le sad prizadevanj vseh evropskih progresivnih sil.

EVROPA PROTI ZAPIRANJU IN RASIZMU

Prepričani smo, da so enakopravne narodne manjšine, na skupnih in sovpadajočih kulturnih prostorih sosednjih prijateljskih narodov, pravi cement nove oblike evropskega zedinjevanja.

Pri tem pa se zavedamo, da ni vse

enkrat za vselej dano, niti tako idilično, kot skuša prikazati določena propaganda.

Proces integracije EGS spremlja namreč, po volji konzervativnih vlad, tudi politika prikrita rasizma in ksenofobije, predvsem do tako imenovanih «izvenevropskih» priseljencev, kar v EGS pomeni tudi do milijona jugoslovanskih delavcev, da o Turkih in Arabcih iz Magreba ne govorimo.

Zlovesči simbol te politike je Schengen v Luksemburgu, kjer so se notranji ministri Nemčije, Francije in Beneluxa dogovorili, da bodo do leta 1992 porušili notranje meje skupnosti, zato da jih bodo še bolj zaprli navzven. Medtem bi sistematično izganjali nezaželjene «tujce».

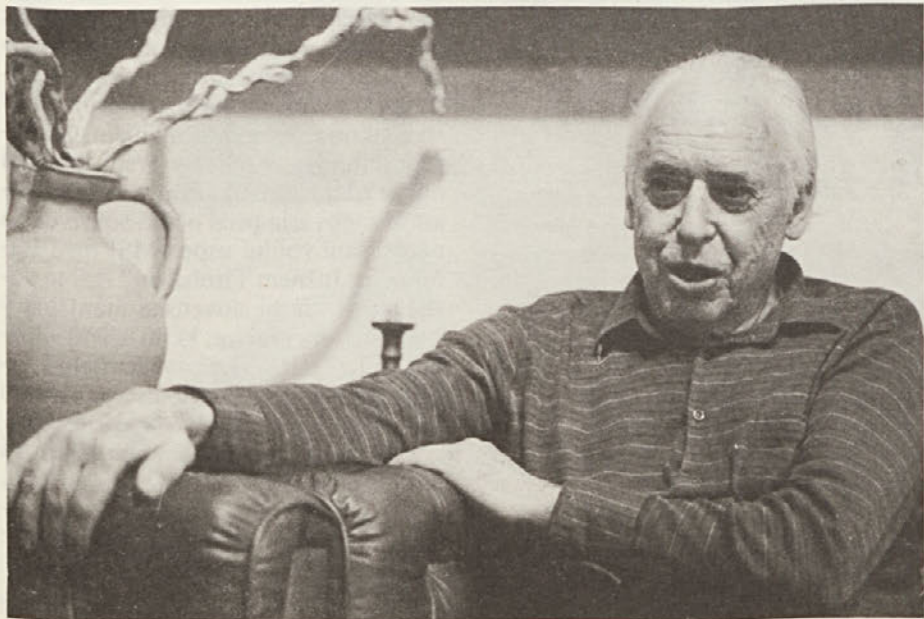
Tako so nastale zamisli o vizumih za jugoslovanske državljane ali načrti italijanskega notranjega ministra Gave, ki podi iz Italije vse tujce. V teh pogojih lahko pride tudi do dogodkov, kot je bil napad posebne skupine mestnih stražnikov na naselje Ciganov pri Rimu. Prišli so ob zori, prebudili žene in otroke, vklelili moške, jih strpali na tovornjake, zažgali njihovo naselje, nato pa preplašene Rome odpeljali do Trsta, kjer so bili vrnjeni v Jugoslavijo.

Italijanska vlada ni pristopila k dogovoru iz Schengena, vendar izvajajo nanjo hude pritiske.

KPI je edina stranka, ki se je jasno postavila proti vsaki obliki rasizma v Evropi in tudi proti zapiranju njenih meja. Smo za ureditev pravic tujih priseljencev, da se jim prizna tudi volilna pravica za krajevne uprave in torej enakopravna integracija v družbe, katere bogatijo s svojim delom. V evropskem parlamentu je KPI doslej imela edino predstavnico izseljenih delavcev. Tokart jo ponovno kandidira. Kot simbol boja proti rasizmu pa KPI kandidira v evropski parlament črnopolto policistko Dacio Valent, ki je hči Furlana in Somalke, je v svoji družini in na svoji koži doživela rasistično ponižanje in bo torej v Strassburgu zastopala vse zatirane in ponižane skupnosti.

Enako kandidira KPI tudi druge osebnosti, ki predstavljajo evropsko raven naše zamejske slovenske kulturne ustvarjalnosti, kot je slikar Lojze Spacal, ali ljudi, kot je katoličan Luciano Ceschia, bivši tržaški občinski odbornik in direktor «Piccola», ki se je zaradi svoje izpostavljenosti v prid slovenski manjšini in prijateljstvu med narodi zameril svojim strankarskim kolegom in določenemu krilu tržaske javnosti. Na Južnem Tirolskem pa je dokončno osvojil ideale enakopravnega sožitja med ljudmi različnega jezika in izvora.

To so torej najboljši pričevalci doslednosti KPI v boju za «novo Evropo». Zato smo tudi upravičeni pričakovati, da nas bodo slovenski volilci tokrat podprli v še večjem številu.

Sodelovanje Ssk v priložnostnem volilnem skrupucalu doliva zastonj slovensko vodo na mlin odžaganega velikonemškega južnotirolskega veljaka

Prijatelju Ivu Jevnikarju dolgujem zahvalo, da je v uvodnem govoru na deželnem kongresu Ssk javno opozoril na moj članek v predzadnji številki Dela pod naslovom «Kaj imata skupnega Boris Pahor in Eva Klötz?». Žal tudi to ni zaleglo, da bi od nagovorjene Mladinske sekcije Ssk dobil količkaj odgovora na vrsto «neretoričnih vprašanj», ki sem jih v članku nanjo naslovil in ki jih je mogoče strnjeno takole povzeti: kako se ujemata «nujnost resnejšega razmišljanja o enotnih slovenskih listah, ki ga je obrazložila Mladinska sekcija Ssk» z njeno pozitivno oceno pogajanj o volilnem kartelu z nekaterimi manjšinskimi, avtonomističnimi in lokalističnimi gibanji, ali bolje, njihovimi razkolniškimi drobci. Nad odgovorom ne obupujem: če ga ne bo do volitev, utegne priti po volitvah; nemara bo s pomočjo volilcev celo bolj domišljen, jasnejši...

Sklenjeno je bilo torej zavezništvo osmih skupin, ki so — po besedah deželnega tajnika Ssk — «po preteklosti, deloma tudi po usmeritvi različne».

Volilno zavezništvo, ki naj bi se «zavzemalo za politiko enakopravnosti», pa je enakopravnost izobčilo že iz lastnih vrst: na volilnem znaku bosta namreč izstopala «simbola strank, ki sta v koaliciji najmočnejši».

Sicer pa je na izpitu iz enakopravnosti omenjena koalicijska lista telednala že v iztekajoči se mandatni dobi. Pred petimi leti so kuharji tedanje «enolončnice» mladino pri Ssk preslepili, da je v svoje glasilo zapisala: «Največji uspeh bi bil seveda izvoliti svojega predstavnika. V tem primeru bi prišlo do rotacije kandidatov, tako da bi določeno obdobje zastopal omenjene narodne skupnosti tudi naš predstavnik». No, lista je tedaj svojega predstavnika izvolila v osebi sardinskega poslanca Columbuja; nemoteno je občepel na svojem evrostolčku do konca mandata. Seveda mu niti na kraj pameti ni padlo, da bi v teh petih letih prišel kdaj polagat račune pred tiste slovenske volilce, ki jih je vodstvo Ssk prepričalo, da so dolili nekaj neodločilnih vrčev vode na njegov mlin.

Danes Ssk spet prisega, «da bo izvoljeni evropski poslanec na svojem mestu tri leta, za ostali dve pa bo prišlo do rotacije s predstavniki ostalih skupin». Ne glede na to, da voditelji Ssk svojim članom in volilcem sploh še niso pojasni-

li, zakaj ni bil tedanji sporazum o rotaciji spoštovan, lahko o tokratnih obljubah zdrava pamet pove le toliko, da je možnosti dvojne: ali premorejo pravna zagotovila in sredstev, da jih uveljavijo, ali pa računajo na brezmejno lahkovernost volilcev. Z dokazi za prvo možnost javnosti še niso postregli...

Kaj si torej Ssk lahko obeta od udeležbe pri tej svojevrstni «delniški družbi», pri kateri odtehta njen delež toliko

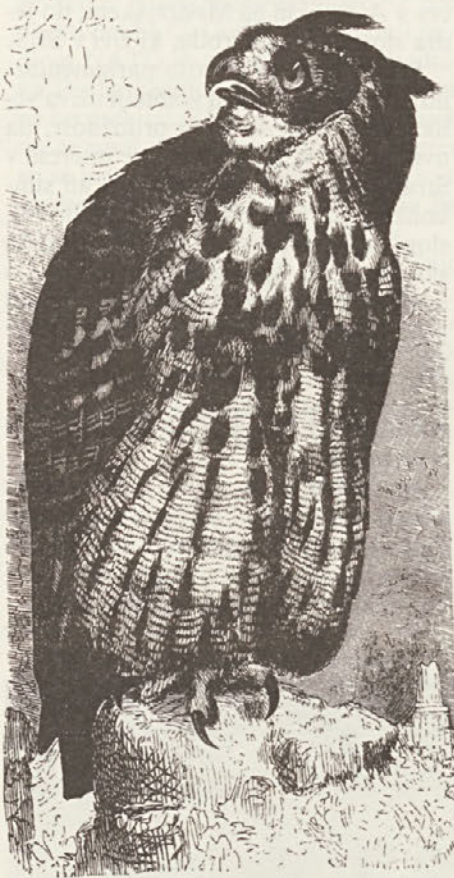
čistega» volilnega nastopanja. V «narodne interese» odeta strankarska sebičnost jim zastira pogled na tisto, kar je njihova mladina že ugledala s predlogi o skupnih volilnih nastopih z večino Slovencev v Italiji, ki s svojimi volilnimi odločitvami že davno izpričujejo, da si mora bitka zoper narodno krivico iskati zaveznikov v bitkah zoper sleherno krivico.

Toda strankarska ozkosrčnost je v politiki prejkoslej nezanesljiv vodič: zavede te kot igralska strast v nevarne vode, kjer je tveganje nesorazmerno višje od morebitnega dobička. Lipovo vejico je tokratno zavezništvo zapeljalo v nevarno bližino nedavno pogorelega veljaka Südtiroler Volkspartei Alfonsa Benedikterja. Večina v južnotirolski ljudski stranki se je njegovi zavoženi politiki narodnostnega apartheida in odklanjanja zgladitve mednarodnega spora med Avstrijo in Italijo na podlagi «paketa» odrekla, ko je v njej spoznala vir bohotnega razraščanja neofašističnega plevla med Italijani v Bocnu. Dolgoletni podpredsednik bocienske pokrajine in nesojeni Magnagov naslednik je tako ostal na cedilu. Iz maščevanja do SVP (na evropskih volitvah se bo leta naslonila na KD) je torej sklenil poiskati si volilno srečo s pomočjo privržencev, skrajno desničarskih velikonemških nacionalistov pri Heimatbundu ter pri Schützenih, v zavezništvo s PSDAZ, UV, Lipovo vejico ter razkolniškimi drobci nekaterih lokalističnih gibanj.

V našem volilnem okrožju je Alfons Benedikter nosilec liste volilnega kartela z Lipovo vejico. Ssk ga skuša predstaviti kot strokovnjaka za prevoze, varstvo okolja in zaščito manjšin. Napovedujejo njegov obisk v Trstu. Radi bi mu že zdaj zastavili nekaj vprašanj: kako se zagovarja pred očitki sokrivde za nezaslišani volilni uspeh MSI med Italijani na Južnem Tirolskem? Kaj je doslej storil, da bi slovenska manjšina v Italiji uživala pravice, ki jih uživajo Južni Tirolici? Ali lahko navede osebni nastop v korist Slovencev na avstrijskem Koroskem?

Svojim nesojenim sobesednikom pri Mladinski sekciji Ssk pa iz srca voščim, da bi se v volilno kampanjo za evropske volitve čez pet let lahko spustili z večjim zanosom in zadoščenjem...

Ravel Kodrič

Uhu (Bubo maximus). 1/6.

kot članstvo v razpršenem roju drobnih varčevalcev FIATA? Znano je, da so sociološke diagnoze njenega volilnega trenda porazne in da je njena zastopnost v deželnem svetu prepuščena golemu hazardu igre z ostanki; v takih razmerah so se verjetno v dvomu, ali naj se pustijo od volilcev preštet ali pozabiti, njeni voditelji odločili za volilno tveganje, ki naj še slednjič skuša zdramiti usihajoči površni refleks «etnično

«V jetniškem mraku mi je samo čopič lahko pričaral podobo lepe narave in dobrih ljudi...»

Spacalova poslanica volilcem

Mirne duše lahko trdim, da poganjajo razlogi, ki so me vodili k odločitvi, da s perjem kandidaturam za bodoče volitve, iz globokih korenin. Lahko rečem, da je taka odločitev zorela v meni skozi vze življenje. Večina izmed vas pozna podobo Spacala slikarja, grafika. In vendar je Spacal kot politik shodil mladim nog, nekje ob grmenju bomb v I. svetovni vojni, se šolal v ječi in konfinaciji, ki mi jo je fašistična ideologija kot mnogim drugim, ki smo se potegovali za svobodo govora in misli, vsilila. Nagnjenje k likovenmu izražanju sem namreč v sebi odkril v ječi, kjer je zoper temo, tesnobo pred zasliševanjem, zoper občutek osebne negotovosti, ob dvomljivem upanju v prerojeno, pravičnejšo družbo vstajala podoba lepših barv in narave ter boljših ljudi, ki jih je lahko pričaral čopič kot vidno prispodobno občutkov, ki so me prevevali in zrcalili že tedaj množično hrepenenje: željo po svobodi, prosti sužnosti, v katero nas je pahnila diktatura.

Ta vzgib ni v mojem umetniškem delu nikoli usahnil; zato naj pribijem, da

ni v družbi ničesar bolj demokratičnega od umetnosti, ki pospešuje izmenjavo in prežemanje, kar se je v mojem primeru izkazalo v izraziti mednarodni razsežnosti. Nagovarjam vas zato, tovariši, in opozarjam s tem, kako sem v potrpežljivem in nenehnem delu, v umetniškem samoodpovedovanju izpostavljaj poteze, ki so najtesnje povezane s spoštovanjem mojih korenin, Krasa, te z delom in lepoto izklesane porajine, ki mi je tako postala povod za pripovedovanje in prebiranje dogajanj v naših krajih, tako rekoč prispodoba njihove politične drame.

Že v davni so človeka označili kot «politično žival»; in v resnici se danes kultura lahko bolj kot kdajkoli izraža v politični podobi. Kultura ni nič abstraktnega, temveč prej sredstvo prenikanja v notranjo družbeno razsežnost posameznika.

Kultura pomeni še zlasti za skupnost bistveno sredstvo kroženja idej. Sam želim kot družbeni delavec izpričevati lastno bit z vsakdanjim prizadevanjem, v evropskem kontekstu pa izpostaviti svo-

je dvojno poreklo: pripadnost slovenski manjšini mi namreč ni zastrla italijanskega obzorja. Take medsebojne prežetosti med sosedi si želimo tudi v vseevropskem merilu.

Ta plat postaja vse pomembnejša, saj združevanje Evrope vse bolj razkriva značilno sožitje različnih narodov, narodnosti in jezikov. Postaviti se želim z zanesljivim, izpričanim prizadevanjem za zaščito jezikovnega in kulturnega izraza sleherne narodnostne skupnosti, kajti združena Evropa pomeni vsestransko občevarje mnogoterih skupnosti ob spoštovanju sleherne manjšine.

Vašo pozornost želim priklicati na to, da sem se z vzem življenjem razpel v skupnost in dejavno izpričal pripravljenost do sproščene gibanja v dvojezičnem okolju ter pospeševanja kulturnih izmenjav. Ni v moji navadi, da bi se postavljaj z nagradami in priznanji, ki sem jih bil deležen, toda podelitev «zlatega sv. Justa» sem razumel kot potrdilo dela, ki sem ga opravil v prid skupne usode Slovencev in Italijanov.

Vlogo neodvisnega kandidata na listi komunistične partije sem sprejel kot zmnožek vseh izkušenj in prizadevanj, ki so me z mladimi nog spremljala, odkar sem zahrepenel po boljši, pravičnejši, zlasti še svobodnejši družbi.

Danes se v družbi vse bolj uveljavljajo obče vrednote. Biti komunist ne pomeni več danes prepoznavati se zgolj v interesih enega družbenega razreda, temveč znamenje odločnega hotenja po družbeni prenovi.

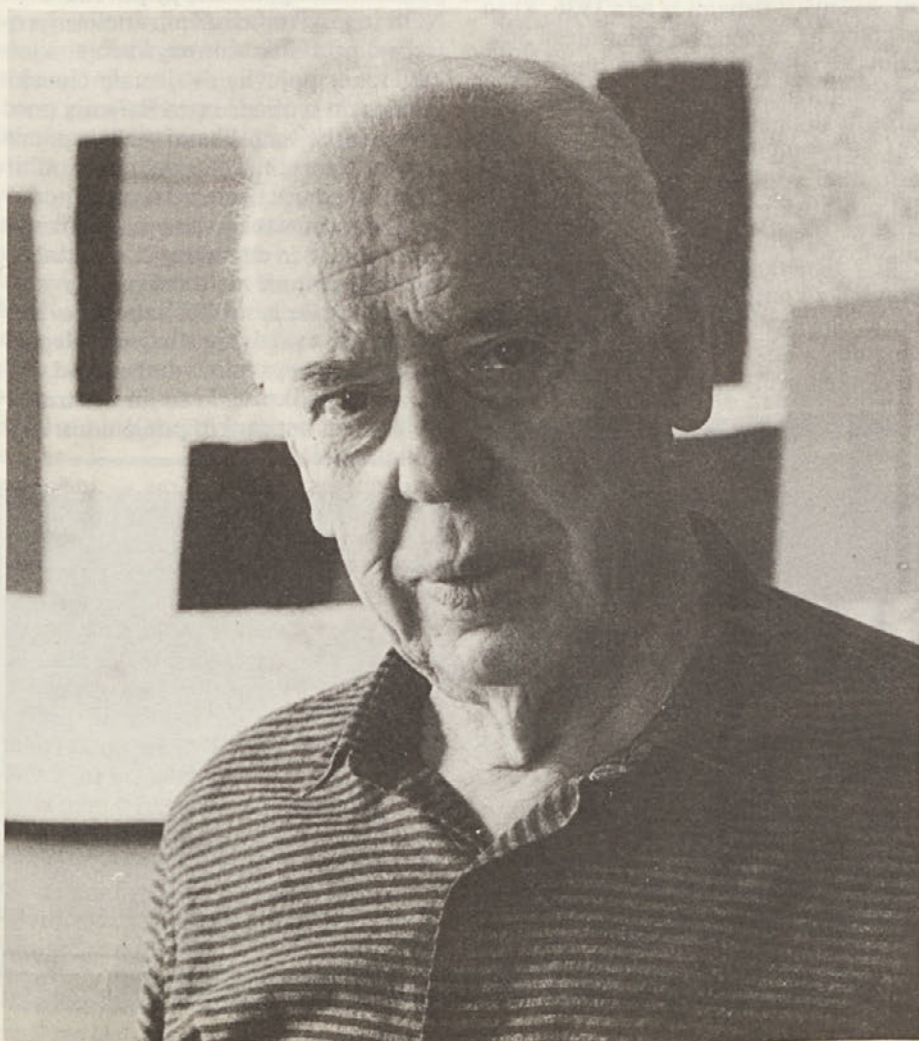
Bodočnost terja oblikovanje novih osebnosti, ki bodo kos novi Evropi.

Moč komunizma, njegovih novih smeri, je ravno v zazrtosti v bodočnost; toda s pogledom tistega, ki se ne pusti preslepiti po razbrzdanem potrošništvu, pač pa se poteguje za dostojanstvo delovnega človeka skozi vrtoglavo potovanje v bodočnost.

S to mislijo ter na temelju svoje dolge življenjske izkušnje enako nagovarjam staro in mlado, saj je družba last vseh in ne le nekaterih anagrafskih slojev; združena Evropa bo lahko uspešno stekla, če bo pravično porazdelila naloge med stare in mlade.

Nagovarjam torej staro in mlado, moške in ženske. Da, ženske, saj je v njih moč, ki utegne pognati nov red enakopravnosti med moškim in žensko v vseh družbenih vlogah, v evropski družbi, ki naj sleherni drugačnosti, tako spolni kot narodnostni prizna možnost enakopravnega izražanja.

Lojze Spacal

Spacalov kraški kozmos

«Prvič me je spreletelo v Ohridu...»

Stalna Spacalova galerija v Štanjelu

«Kras mi je vseč pozimi, vseč mi je njegova zimska trda in dramatična podoba, tako kot mi je bolj vseč teran od vseh drugih slajših vin. Prepoznam se tudi v njegovih živahnih jesenskih barvah, na pomlad pa postane Kras preveč mehek in skoraj preveč dostopen, preveč odprt. Sploh si ne morete predstavljati, kakšen je bil Kras nekoč, ko so kوزه pozimi potrgale vsako bilko in je bila kraška gmajna povsem gola». Medtem ko se peljemo proti Štanjelu, srednjeveški vasici, kjer so lansko pomlad odprli stalno galerijo z obsežno razstavo njegovih del, nam Lojze Spacal, razred 1907, s svojim tipičnim skromnim načinom pripoveduje o svojem odnosu do Krasa, do te pokrajine, ki je v ospredju vsega njegovega likovnega ustvarjanja. Po rojstvu meščan — rodil se je v Trstu priseljenim Kraševcem — Spacal je odkril trdo in dramatično poezijo, resnico te revne in trde zemlje že v zrelih letih in torej z že zrelo zavestjo, ki mu je dovolila, da je lahko — brez nikakršne retorike — izrazil in pripovedoval bistvo kraškega življenja in kraške kulture. Podoba, ki nam jo Spacal ponuja ne le o Krasu, pač pa o celotnem kraškem bivanjskem kozmosu, je namreč popolnoma nasprotna dopadljivim, a sladkobnim in torej neresničnim podobam Krasa tistih, ki se zadovoljijo z zunanji znaki in podobami te pokrajine.

Prav v Štanjelu, kjer se križajo številne kulturne koordinate tržaškega zaledja (tu je pokopan arhitekt Maks Fabiani, ki se je rodil v bližnjem Kobdilju in ki je vodil prenovitvena dela Štanjela) so počastili Spacalovo mojstrsko sposobnost, da interpretira življenjske

vzgibe kraške zemlje in slovenskega naroda na njej. Stalna razstava oriše pot tega umetnika, verjetno edinega Tržačana, ki je trenutno mednarodno znan in priznan. Razstavo so postavili v grad iz 16. stoletja, ki se lahko ponaša z renesančnimi arkadami in oboki in s katerega lahko uživamo ob prekrasnem pogledu na kraško planoto. Grad, ki je bil v preteklih letih skoraj popolnoma preurejen, je na ta način postal najprimernejši okvir za Spacalovo umetnost, okvir, kakršnega mu Trst ni znal ponuditi, pa čeprav je bil Spacal pripravljen podariti svoja dela. Ob antološki razstavi leta 1977 (Spacalova dela so takrat razstavili na Gradi Sv. Justa, na Univerzi in v Rižarni) je umetnik namreč nameraval podariti Občini Trst slike, ki so bile razstavljene v Rižarni. Tedanji župan Cecovini pa je «prijazno» odklonil darilo.

Trst, Spacalovo rojstno mesto, je torej res zanemarilo tega svojega otroka, zato pa se je njegova umetnost povrnila na Kras, kjer je pravzaprav nastala. V Stalni galeriji v Štanjelu so vsekakor zbrana dela iz vseh umetnikovih obdobj, začenši z risbami iz leta 1936, ki so popolnoma različne od današnjega Spacalovega dela. Razstava, ki obsega dve nadstropji in del pritličja (v prvem nadstropju slikarstvo, v drugem pa grafika), je postavljena kronološko in nam zato nudi vpogled v Spacalov umetniški razvoj skoraj v celoti: risbe, s katerimi je diplomiral na umetnostnem liceju v Benetkah (na maturo se je pripravljaval v konfinaciji); prve slike iz let, ko je obiskoval akademijo za likovno umetnost v Breri, kjer se je predajal čaru Bontempellijevega magičnega realiz-

Steinkauz (*Athene noctua*). ?s.

ma in je študiral z Birollijem, Lattuada in Manzujem; «skoraj» socrealistične slike in grafike, ki pa nimajo nobenega opravka z Ždanovom in njegovo šolo in ki bolje izražajo nove, težke čase; in nazadnje današnji «realistični simbolizem» (če ga lahko tako imenujemo), ki brez retoričnih sredstev ujame človeška čustva, a uprizarja tudi pomembne zgodovinske dogodke. Spacal se je s svojo umetnostjo zelo pogosto odzival tudi političnim dogodkom, pripovedoval je NOB in tragiko fašističnih žrtv ter protestiral proti diktaturam, ki so — kjerkoli so se pojavile — jemale človeku pravico do svobode in do življenja (med najzgovornejšimi slikami so: «V spomin žrtvam terorja», «Ne smrtni obsodbi» in «Črni udar v Čilu»). To pa ne pomeni, da Spacal s svojo umetnostjo izraža samo civilne in demokratične vrednote. Spacal je namreč z isto veščino in z istim navdihom ter z veliko ljubeznijo znal upodobiti vsakdanje življenje, lepoto nenadne geste, skalo, vdolbeno od dežja, znake in okrase, ki so jih v marmornju izklesali neznani in ponižni obrtniki in kamnoseki.

«Ponovno odkriti Kras — in lahko rečem, da sem ga odkril šele v letih '50, potem ko sem več let upodabljal samo mestno življenje — je zame pomenilo odkriti tudi samega sebe, otroštvo, ki sem ga večinoma preživel v Kostanjevici, revne kmečke predmete, ki pa so bili vendar polni poezije, kot verske podobe, poslikane na steklo ali ljudska umetnost. Presenetilo vas bo, vendar sem Kras odkril zelo daleč od tu, v Ohridu, kjer sem se prvič zazrl v tako skalnato in na prvi pogled nerodovito pokrajino. Tam me je prvič spreletelo in sem pomislil, da tista pokrajina ni tako različna od pokrajine, kjer sem preživel svoje otroštvo. Včasih je treba dočakati določeno zrelost, zato da razumemo in odkrijemo bistvo, resnico stvari in narave, ki nas obkrožajo».

S predstavitev leposlovnega knjižnega prvenca Mirana Košute «Rapsodije v treh stavkih» v TK.

Plodnih pet let evropskega poslanca Giorgia Rossettija

Tovariš Giorgio Rossetti je bil v pretekli mandatni dobi edini tržaški predstavnik v evropskem parlamentu, z demokristjanom Mizzauom pa je v Strasbourgu zastopal Furlanijo-Julisko krajino. Z velikim delom, ki ga je opravil v petih letih, si je Rossetti gotovo pošteno zaslužil zaupanje volilcev KPI iz štirih dežel, ki sodijo v severovzhodno volilno okrožje, ter tudi več tisoč državljanov, ki so ga s preferenčnimi glasovi poslali v evropsko skupščino. Bil je zelo delaven in aktiven, kar mu odkrito priznavajo tudi mnogi deželni in tržaški gospodarski in družbeni krogi, ki se ne prepoznavajo v KPI, znajo pa presoditi, kdo je pravzaprav z dejstvi in ne z demagoškimi gesli dosleden v boju za razvoj krajevnih stvarnosti. Rossetti je s svojim prizadevanjem in s svojim trudom prispeval pomemben delež, da sta Trst in furlanija-Juljska krajina danes bližja evropski stvarnosti. Zato si spet zasluži množično podporo komunistov in Slovencev. Slovenska narodnostna skupnost v Italiji ima v njem iskrenega zagovornika in velikega prijatelja, kot dokazujejo njegova dosledna prizadevanja v boju za izvajanje evropske Listine o pravicah ogroženih in manj zaščitenih jezikov in narodov. Rossetti se je v Strasbourgu veliko ukvarjal z gospodarsko problematiko, bil pa je tudi podpredsednik parlamentarne komisije za odnose z Jugoslavijo in ima v tem svojstvu velike zasluge, da je prišlo do zblizovanja in do sodelovanja med Evropsko skupnostjo in Jugoslavijo, a tudi z drugimi vzhodnoevropskimi državami.

Kot rečeno, je Rossetti od blizu sle-

dil gospodarskim vprašanjem, dolgo časa pa se je specifično ukvarjal s krizo ladjedelniškega sektorja. Komunistični poslanci v Strasbourgu so zahtevali in dosegli, da je ministrski svet Evropske skupnosti vključil tudi Trst in Tržič med tako imenovana krizna območja, katerih ladjedelnice nujno potrebujejo pomoč za premostitev krize. Investicije so sicer prišle z zamudo zaradi brezbržnosti rimske in deželne vlade, ki sta dolgo časa nerazumljivo oklevali pri prošnjah za finančne prispevke. Veliko pozornost je tržaški evroposlanec posvetil pristaniški politiki in vprašanju prevozov in mednarodnih povezav, ki so bistvenega pomena za mednarodno vlogo Furlanije-Juljske krajine. Pri tem velja omeniti avtocestne povezave z Jugoslavijo in okrepitev železniške proge z Avstrijo. Bil je med pobudniki politične resolucije o vodni poti Soča-Sava-Donava, večkrat pa je z interpelacijami posegel za sprostitev carinskih in drugih obmejnih formalnosti med Italijo, Avstrijo in Jugoslavijo.

Rossetti se je posebno zavzemal za podpis novega gospodarskega sporazuma Evropska skupnost-Jugoslavija z novimi določili za prevozni sektor in za blagovno izmenjavo. Podpiral pa je tudi prizadevanja za enostavnejše obmejne in carinske postopke na meji, ki bi jo lahko v bodoče tako Italijani kot Jugoslavlani prečkali le z osebno izkaznico, kot se dogaja med državami Evropske skupnosti. Njegova angažiranost na gospodarskem področju je tekla vzporedno s političnimi prizadevanji, da bi Jugoslavija tudi s pomočjo Evrope in parlamenta v Strasbourgu premostila se-

danjo ekonomsko ter družbeno krizo. Rossetti zelo dobro pozna razmere na Kosovu. Pred nekaj tedni je kot glavni poročevalec komunistične poslanske skupine v evropskem parlamentu politično omilil izrazito negativno stališče evropske skupščine do dogajanj na Kosovu in do zadržanja beograjske vlade, posebno na področju človekovih pravic in v zvezi z izrednim vojaškim stanjem v pokrajini.

Pred nekaj dnevi je bil v delegaciji evropskih poslancev, ki so obiskali Kosovo in je preprečil demonstrativni odhod delegacije iz Prištine, ker so gostom v bistvu oblasti onemogočile, da bi se konkretno seznanili s položajem v pokrajini. Tega ni povedal Rossetti, ampak so povedali novinarji, ki so sledili obisku. V intervjuju za Primorski dnevnik in za ljubljansko Delo je komunistični poslanec argumentirano zavrnil vse obtožbe posebno predstavnikov SR Srbije, češ da je obisk delegacije evropske skupščine oživel albanski iredentizem. V Podujevu je prišlo do spopadov in do nove smrtni žrtve, ki je gotovo ne gre pripisati obisku evroparlamentarcev, ampak izključno neurejenim razmeram na Kosovu. O tem kočljivem vprašanju, ki zadeva vso Jugoslavijo, je Rossetti prejšnji torek govoril tudi v Slovenskem klubu v Trstu.

Iz volilnega programa KPI za evropske volitve:

«Neizmeren, človeštvu doslej neznan razmah kulturne ustvarjalnosti, zlasti še spričo novih tehnologij, utegne vsem blagodejnim učinkom navzlic razmajati zgodovinske korenine in značilne poteze evropske kulture, mogočne tudi zavoljo svoje pestre posebnosti. Novi svetovni procesi zato narakujejo oživiljeno vlogo narodnih in krajevnih kultur zunaj sleherne podrejenosti ali ekskluzivnosti: njim je v času evropske integracije zaupana členovitost, mnogoterost in ustvarjalnost kulture!»

Skupni slovenski prostor v skupnem evropskem prostoru.

Družbeno in politično ozadje kitajske žaloigre

Pokol na Tiananmenu je moralno neopravičljiv in nesprejemljiv. Kdor je ukazal kitajski vojski, naj v krvi zatre miroljubno demonstracijo stotisočev študentov in delavcev je v bistvu priznal, da ni sposoben demokratičnega dialoga z lastnim ljudstvom, ker je postal ujetnik lastnih globokih protislovij. Zato nosijo Deng Xiaoping, Li Peng in drugi veliko odgovornost pred zgodovino, ki jim bo prisodila povsem drugačno mesto, kot so si najbrž pričakovali.

Posebno je še kričeč zločin na Tiananmenu, če pomislimo, da so študentje pod streli kitajske vojske prepevali «Internacionalo», več tisoč kilometrov stran, v moskovskem Kremlju, pa je potekala pred očmi velikih množic zanimiva razprava prvega demokratično izvoljenega parlamenta Sovjetske zveze (če ne upoštevamo prvega kongresa sovjetov v dneh oktobrske revolucije), na Poljskem pa so potekale volitve, ki so dajale precejšnje upanje za smago opozicijske Solidarnosti in s tem polagale temelj pluralističnemu okviru «novega socializma» na evropskih tleh.

Ni šlo, kot trdijo krvniki v «prepevanem mestu», za kontrarevolucijo, saj so študentje na Tiananmenu (kljub milijonu glav) predstavljali le skopo tisočinko celotnega kitajskega prebivalstva, le drobna mozaika, ki sestavlja veliki rumeni kontinent.

Kitajska revolucija očitno nosi s seboj veliko lažnih mitov in ni naključje, da so se po njej zgledovali izobraženci moderne Evrope še nekaj desetletji po tem, kar je pod udarci Hruščeva zbledel mit Sovjetske zveze in so ga tanki

na Vaclavskih Namestih dokončno zbrisali. V svoji protislovnosti je lahko navdihovala svobodomiselnih množice na pariški «Rive gauche», hkrati pa položila idejne temelje krvoločnim strastem kamboškega tirana Pol Pota.

Ima pa v sebi ta revolucija tudi nekaj močno tragičnega: obračunavanje med voditelji, spremembe strategije KP Kitajske, je namreč politično in družbeno likvidiralo vse mlade generacije Kitajcev. O tem smo se še pred nekaj meseci pogovarjali s predstavniki kitajskega parlamenta, partije in vlade, pa tudi študentov in izobražencev, med obiskom delegacije zunanje-politične komisije senata. Ta razmišljanja so tudi sad takratnih spoznanj in razprav, saj smo že tedaj čutili, kako napetost narašča in kako bo prišlo do kriznega trenutka, ko bo Kitajska na velikem razpotju izbire med demokracijo in avtoritarizmom, ki sta tehnično vzeto enakovredni sredstvi brzdanja in razreševanja hudih protislovij kitajske reforme, politično in človeško pa ne.

S tovarišem Rinom Serrijem sta cele noči prediskutirala s kitajskimi tovariši in študenti pekinške ter šanghajske univerze, da bi razumela dogajanje in polemike, ki so se pojavljale v tisku konec lanske jeseni in so privedle do dramatičnega razpleta z napadom vojske na študente, ki so zahtevali demokracijo in socializem.

O mladih generacijah... Ugotavljali smo, da je generacija osemdesetletnikov takorekoč «prisiljena» vladati, saj so bile vse druge generacije politično in družbeno likvidirane. Prvo mlado pokolenje se je žrtvovalo za revolucijo, v «dol-

gem pohodu». Drugo mlado pokolenje je bilo odstranjeno zato, ker je nasprotovalo «velikemu skoku» v komunizem. Tretje pokolenje je uničila «kulturna revolucija», potem ko so ga izkoristili za likvidacijo prejšnjega. Predzadnje pokolenje je tragedija razpršenih rdečih gardistov kulturne revolucije po porazu «tolpe štirih» tako prizadelo, da se je prepustilo pragmatizmu, ki je bil Dengovemu reformizmu še kako dobrodošel. Postali so menedžerji in tehniki, vendar so to plačali z odpovedjo vsakršnemu političnemu vplivanju.

In tako se je pojavilo zadnje pokolenje delavskih sinov, žrtev Dengovih reform in brezobzirnosti.

Razorožitev, demokracija, delo, okolje, ženska drugačnost in njene pravice, prepad med Severom in Jugom: to so dejanski izzivi v svetu soodvisnosti!

Na Zapadu je Dengov reformizem užival veliko spoštovanje, saj so mnogi videli v tem pravo prehitovanje samega socializma in vračanje h kapitalizmu.

Dejansko je Deng globoko spremenil Kitajsko, ki jo je maoizem kulturne revolucije potisnil na kolena in na rob lakote in zaostalosti.

Govoriti o «novem kmetijstvu» pa pomeni govoriti o 800 milijonih ljudi, kolikor je namreč kmetov in njihovih družin na Kitajskem.

Ta ogromna množica kmetov je čez noč zaživela v tržnem sistemu, smela je prodajati svoje blago na trgih velikih mest.

Odtlej hrane ne manjka. Blagovna menjava, ki jo je sprožila kmetijska reforma pa je tolikšna, da je v velikih mestih ustvarila velike sloje malih in srednjih trgovcev, ki so začeli bogateti. V mestih je prišlo do razslojevanja, pravih razrednih konfliktov in sporov.

Kaj pa industrijski delavski razred, izobraženci in študentje? Ti so bili «žrtve» reform, saj so morali na lastni koži ustvarjati materialno bazo za tehnološko revolucijo. Kitajska nima zadostne akumulacije, da bi lahko sprovedla tehnološko revolucijo z lastnimi močmi. Sklenila je, da se odpre tujemu kapitalu, kateremu v «joint ventures» nudi predvsem disciplinirano in poceni delovno silo ter poceni surovine. V zameno pa tuji finančni kapital nudi Ki-

Tudi v Trstu levica solidarna z gibanjem kitajskih študentov.

tajski tehnologijo, znanje in sodelovanje pri merkantilizaciji blaga na svetovnem tržišču.

Seveda, to pomeni, da se je Kitajska zavestno odločila za polkolonialni odnos izkoriščanja lastne delovne sile v zameno za to, kar bi po navadni poti dobila šele čez desetletja in v zamudi.

«Škarje» med delavci in kmeti so se tako začele širiti, vendar v korist kmetov, ki so itak bili (po Maocetungu) nosilni razred kitajske revolucije. V teh «škarjah» so se znašli tudi študentje, v glavnem delavski otroci.

Zanimivo je, da je tuji finančni kapital preko Hong Konga investiral na Kitajskem ogromno denarja. V «posebnih conah» deluje že 18 tisoč tovarn s tujim kapitalom, v vseh velikih mestih pa se dvigajo nebotičniki svetovnih multinacionalnih družb.

Seveda nosi taka drzna (najbrž nebežna) reformistična politika s seboj tudi velika tveganja, predvsem nevarnost naraščanja konflikta, prave razredne napetosti. Izraz te razredne napetosti je tudi politična polemika med partijo in vlado, med premierom Li Pengom in partijskim voditeljem Zhao Zijangom.

Kajti Kitajska je prišla na razpotje lastne «perestrojke», kateri je Gorbačev dal drugačen odgovor, oziroma časov-

ni vrstni red. Gorbačev je najprej začel z demokratizacijo režima, da lahko izpelje tudi nujne gospodarske reforme, medtem ko je Deng deloval obratno. Dilema je jasna: razredna nasprotja in druge probleme, ki nastajajo kot posledica korenitih reform in prehoda k tržnemu gospodarstvu, je mogoče razreševati in brzdati z demokratizacijo družbe in torej ljudskim sodelovanjem, ali pa brez vsega tega, s starim avtoritarizmom stalinističnega kova.

Študentje in delavci na Tiananmenu so namenoma izkoristili prihod Gorbačeva za poudarjanje prve, demokratične poti, ki naj bi bila nujna posledica gospodarskih reform. Hoteli so, prav oni, ki so pod najhujšim pritiskom, spremembo družbenih okvirov.

Z njimi je potegnil Zhao Zijang, vendar je bil poražen, Zmagal je Li Peng, ki je uporabil vojsko kmečkih sinov v uniformah, da bi uveljavil sisteme, ki so vojski prirojene-avtoritarizem in diriganje kot vajeti delavskemu razredu in izobražencem. Pri tem je bil Li Peng se samo neusmiljen, pač pa tudi zvit, saj je svoj čas ponudil kitajskim «strankam» v parlamentu večji vpliv, če mu pomagajo omejiti vpliv KP Kitajske in njenega vodstva. V zameno jim je ponudil deželne avtonomije in samoupra-

vo na podeželju.

Še enkrat se je torej ponovila stara Maova shema podeželja, ki davi mesta, kmečkega razreda kot sredstva pritiska na delavski razred in njegovo avantgar-do, partijske izobražence in študente.

Tragedija Tiananmena ne more biti pečat in konec neke dobe. Prej si lahko predstavljamo, da je Dengu in Li Pengu sicer uspelo začasno zavreti in upočasniti gibanje za demokratizacijo kitajske družbe, toda avtoritarizem nima velike bodočnosti, saj uvožena tehnološka revolucija daje delavcem in tehnikom novo moč, ki je ne bodo mogli dolgo brzdati s tanki in dušiti v krvi.

Prišel bo čas (upajmo, čimprej), ko bo na Tiananmenu stalo obeležje padlim študentom, v opomin novim voditeljem in sramoto tistim, ki so pokol povzročili.

Deng Xiaoping pa najbrž dobro ve, kako je sam prišel na oblast pred 13 leti. Tudi tedaj se je množica zgrinjala na Tiananmen, študentje so klicali čuenla-jevo ime in vzklikali demokraciji. Tudi tedaj je kdo poslal policijo in vojsko nad mladino. Število žrtev ni znano, vendar je tisti prvi Tiananmen porodil reformistično politiko, drugi pa bo neizbežno privedel do «perestrojke», za katero Kitajci še nimajo pravega imena.

Stojan Spetič

Sporna dediščina francoske revolucije

Jean Rony in Mario Tronti v krožku Che Guevara

Kako vrednotiti danes — po dvesto letih od napada na pariško Bastijo — pomen in idejno dediščino francoske revolucije?

Katera so njena filozofska, politična, socialna, gospodarska in kulturna jedra? Kako aktualizirati njena sporočila? Je ideja oborožene revolucionarne vstaje, nasilnega upora «coram populi» lahko še zanimiva v plitkih, masificiranih in reformističnih družbenih sistemih?

Na ta in številna druga vprašanja, ki jih letos ponovno obuja okrogli zgodovinski spomin na francosko prelomnico, je skušala odgovoriti v petek 26. maja v krožku Che Guevara razprava z naslovom «Francoska revolucija, dediščina in načrti v evropski levici». Večer je vodil predsednik krožka Mario Colli, ki je poudaril, da je debata prva izmed načrtovanih pobud, namenjenih francoski revoluciji in da noče biti praznovalska, temveč koristna, uporabno razmišljanje o tem zgodovinskem dogodku.

Z zanimivima uvodnima referatoma pa sta imela sicer glavno besedo Jean Rony, docent lingvistike na univerzi v Nanterru, in Mario Tronti, docent politične filozofije na sienski univerzi, avtor številnih knjig ter član centralnega

komiteja KPI.

Rony je razglabljal o levem in desnem ideološem prisvajanju francoskega revolucionarnega mita, ki je npr. spodbudilo vladno odločitev, da bo slavnostni govornik letošnje osrednje proslave 14. julija v Parizu politično nevtralni Edgar Faure. Poudaril je nujno demitizacijo in preinterpretacijo revolucionarnega izročila, pri katerem je treba bolj ko lupino, zunanost ceniti in spoznati predvsem jedro, notranjost. To bistvo da je v človeških pravicah in ideji ljudske samobitnosti, ki se je uspešno zoprstavila sončnokraljevemu absolutizmu tipa «l'etat c'est moi». Ronyjevo izvajanje je ob prodornih kritičnih in avtokritičnih pripombah rousseaujevsko spominjalo na znano Engels-Marxovo definicijo francoske revolucije kot nosilke «ideje novega stanja sveta».

Mario Tronti pa je v svojem posegu poudaril predvsem današnje razlike med francoskim strahom pred revolucionarnim nasiljem in italijansko mitizacijo prevrata. Opozoril je na idejno dediščino, ki so jo Robespierre in tovariši zapustili ter na družbene procese, ki jih je revolucija posredno ali neposredno sprožila: novodobni individualizem, žensko uveljavljanje, evropsko naddržavnost in naddržavnost, medblo-

kovsko odvisnost, dualizem med državo in družbo itd. V perspektivi evropskega leta 1992 pa naj bi bil ta velik zgodovinski dogodek «magister vitae», zgled za resnično demokratično Evropo, za politično družbo ljudstev in narodov, ne pa za absolutistično monarhijo ekonomije, ki nam zdajle grozi.

Razprava, ki je sledila, je opozorila na nevarnost akritičnega revizionizma revolucije in njenega pozitivnega mita. S svojo živahnostjo pa je obenem potrdila dejstvo, da ostaja ta epohalni prevrat še vedno odprto vprašanje. Skratka — tako kot sta zaslutila Marx in Engels — «življenjska zgodovina francoske revolucije... še ni končana».

Miran Košuta

Kdo so kandidati nove KPI?

Ne vem vi, toda jaz sem zadnje čase srečal marsikaterga volilca, ki me je spraševal, koliko preferenčnih glasov lahko odda na evropskih volitvah. Ko sem mu odgovoril, da največ dva, se mu je na obrazu razlezel izraz razočaranja in zadrege: «Kaj naj storim? Hotel sem oddati preference Occhettu, seveda Spacalu, nato še Rossettiju... Potem sem se spomnil, da sta tu še Ceschia in Dacia Valent... Zakaj imate take kandidate, da me spravljate v zadrego?»

Res, še nikoli niso bile naše preference tako dragocene, da bi jih najraje imeli nekaj več na razpolago. Volilna računica je neizprosna in jo velja pojasniti, obenem pa moramo v nekaj besedah odgovoriti na vprašanje, kdo so naši kandidati za evropski parlament in kolikšna je možnost, da bodo izvoljeni.

Seveda velja za vse prva ugotovitev: brez glasov za KPI nima smisla govoriti o izvoljenih kandidatih, toda tudi preference so zelo važne, čeprav tokrat ne bomo odločali mi v Trstu, Gorici, Čedadu in Špetru, pač pa volilci drugih dežel, začenši z onim v Emiliji-Romagni, kjer ima KPI največ volilcev v severovzhodnem volilnem okrožju.

* * *

Achille Occhetto je nosilec naše liste in sekretar KPI, tako res ne potrebuje posebne predstavitve. Je kandidat tudi v drugih okrožjih.

* * *

Lojze Spacal je vsekakor med najbolj znanimi evropskimi likovnimi umetniki. Nikoli ni tajil svojega slovenstva in svojih naprednih idej. Že kot mlad delavec se je vključil v socialistične kroge, zaradi svoje antifašistične dejavnosti je bil po posebnem sodišču obsojen na konfinacijo, kjer se začelja njegova umetniška pot. Po vojni se je uveljavil v Trstu, nato pa na svetovnem grafičnem bienalu.

Spacal ni komunist in nastopa kot neodvisen slovenski kandidat na listi KPI, ker je prepričan, da edino uveljavitev komunistične partije v naših krajih lahko pripomore k oblikovanju razmer za kulturno sožitje.

* * *

Giorgio Rossetti je bil član evropskega parlamenta v Strassburgu od 1984. Pred tem je bil občinski in deželni sve-

Zgraditi Evropo državljanov, ki naj prizna in uveljavi za vse enake pravice ter enaka izhodišča ne glede na spol in narodnost!

tovalec v Trstu ter deželni tajnik KPI.

Do Slovencev je vedno imel načelen odnos. O tem zgovorno priča dogodek iz študentskih let, ko jo je skupil v pretepu s fašisti, a ni dovolil, da bi v vhodni veži univerze strgali lepak Slovenske skupnosti.

V evropskem parlamentu je aktivno sodeloval v mednarodni skupini, ki se je ukvarjala s problematiko rasizma in narodnih manjšin. Sodeloval je pri oblikovanju skupne resolucije evropskega parlamenta o pravicah narodnih manjšin («Kuijpersova resolucija») in pri tem zagovarjal predvsem stališča Slovencev. Bil je tudi aktiven član delovne skupine, ki se je zavzemala za sodelovanje med EGS in Jugoslavijo. Pred kratkim se je mudil z delegacijo evropskega parlamenta na Kosovu in v Beogradu, da bi preveril stopnjo spoštovanja človekovih in narodnostnih pravic v tej pokrajini po uvedbi izjemnega stanja.

* * *

Luciano Ceschia je katoličan. Pravzaprav se ga spominjamo kot demokršćanskega odbornika in tržaški občinski upravi, ki jo je vodil župan Spacini. Ceschia je na samem začetku svoje politične kariere pokazal svoj pravi obraz, ko se je poleti 1969 podal v slovenske vasi in predmestja ter predlagal, naj bi vse ceste in ulice poimenovali z ledinskimi imeni ter po zaslužnih možeh iz krajevne zgodovine, NOB in iz slovenske kulture. Zaradi svoje odprtosti so ga v Trstu kaj kmalu odpisali, premeščen je bil v Rim, kjer je postal tajnik časnikarskega sindikata. V Trst se je vrnil kot glavni urednik «Piccola», kateremu je dal človeško lice. Zato je moral drugič v izgon, tokrat za Južno Tirolsko, kjer je vodil časopis «Alto Adige». Vrača se tretjič v rojstno mesto, da bi dokončal začeto bitko za sožitje med Italijani in Slovenci, pri čemer poudarja, da nastopa na listi KPI, vendar izhaja iz demokratičnega katoliškega okolja.

* * *

Dacia Valent ima črno kožo, saj je rojena v Mogadisciu kot hči somalske aristokratke in italijanskega diplomata furlanskega rodu. Mladost je preživela v Furlaniji, kjer je doživela tragedijo smrti lastnega 15-letnega bratca, ki so ga sošolci iz «boljših družin» zaklali, ker je bil črnc. Dacia se je tedaj odločila za poklic policistke, medtem ko je mati umrla od samega gorja. V Palermu je doživela drugo rasno ponižanje, ko jo je nepridiprav napadel in žalil, njeni kolegi, prav tako policisti, pa so samo gledali in se smejali. Dacia tega ni trpela in je zadevo prijavila. Odtlej je zaposlena v uradu za tužce in se ukvarja s problemi priseljencev.

Če bo izvoljena bo v evropskem parlamentu zastopala problematiko drugačnosti, od boja proti rasizmu do zaščite narodnih manjšin in priseljencev. Tudi Dacia Valent nastopa kot neodvisna in kandidira še v drugih volilnih okrožjih.

* * *

KPI upa, da bo v evropski parlament s pomočjo volilcev poslala Rossettija, Ceschio, Dacio Valent in da se bo Spacal z glasovi italijanskih in slovenskih volilcev močno uveljavil. Računamo tako na tri zagovornike naših pravic in take Evrope, v kateri jezik ali barva kože ne bosta razlog za diskriminacijo.

V tem vidimo veliko premočrtosti, ki jo bodo volilci gotovo razumeli in cenili veliko več kot bežno (svoj čas že izrečeno) obljubo druge skrupucane liste, da bo zadnje tri ali štiri mesece leta 1994 dovolila Slovincu vstop v evropski parlament v Strassburgu. Sicer pa je bil kandidat te «zvezne liste» toliko pošten, da je naravnost povedal, da tej možnosti sam ne verjame.

Slovenci lahko s KPI stavimo na najmanj tri zagovornike «full time». Res škoda, da imamo na razpolago samo dve preferenci...

čika

«Ja-dran, Ja-dran...!»

Gesla in dejstva volilne kampanje

Ste kdaj pomislili na pomen besed, ki jih stranke uporabljajo v volilni kampanji? Konec koncev je to neka oblika reklame, ali pa jasno politično sporočilo, ki mora biti razumljivo vsem, predvsem pa kolikor toliko resnično. Kajti tudi reklama mora biti kolikor toliko resnična, ali vsaj verjetna. Če naprimer v reklami pišemo, da pralni prašek beli perilo, mora vsaj biti zares pralni prašek. Če delamo reklamo za avtomobil, mora to res biti avto, in ne traktor, niti kolo. Kdo bi sploh še spoštoval turistično agencijo, ki bi vabila svoje kliente smučat na saharški sneg ali se sončit na morske plaže Bavarske? Takim agencijam bi vsak obrnil hrbet. Zato pa se sprašujemo, čemu ljudje nasedajo lažni politični reklami, ko se obljube in mamljiva gesla kričeče bijejo z resnico. Zato vabimo volilce, naj ne hodijo mimo tabel z volilno reklamo. Preberejo naj posamezne lepake in se dobro premislijo, kaj je v njih resničnega. Da jim ne bo nihče prodajal baravskih plaž ali saharškega snega.

Koliko tržaških strank je v svoje geslo napisalo: «Popeljimo Trst v Evropo» ali pa «Pripeljimo Evropo v Trst»?

Res zanimivo. Če moramo te besede vzeti zares, potem je govoto, to, da Trst doslej ni bil v Evropi, niti še Evropa v Trstu. Vemo pa, da mislijo te stranke, da «Evropa» nastopi samo takrat, ko je njihov kandidat izvoljen v evropski parlament.

Zato pa le drži reklama KPI, ki trdi, da «Trst je že v Evropi». Kakopak! Najprej zato, ker je to zemljepisna danost. S Trstom lahko vladne stranke v Italiji naredijo vse, kar hočejo, vendar enega ne morejo spremeniti: njegove zemljepisne lege v središču evropske celine. Zato pravijo tudi, da je «mittelevropsko» mesto. Drugič pa je to res, ker imamo v evropskem parlamentu svojega predstavnika, tov. G. Rossettija. In tudi to je objektivna danost, naj bo nekaterim prav, ali ne. Mi pa bi si upali trditi, da je Trst «v Evropi» tudi zato, ker ima v svoji sredi ljudi, ki so evropsko znani zaradi svojih kulturnih dosežkov. Med temi gotovo pisatelj Tomizza in slikar Lojze Spacal. Seveda ne spada v Evropo tisti demokrščanski župan, ki je Spacala po prejemu prve nagrade na pariškem grafičnem bienalu nahrulil z besedami: «Prav vam so dali to na-

grado, prav vam...». Revčku ni šlo v glavo, da lahko prejme svetovno znano priznanje slovenski grafik iz Trsta. Za tega mestnega prvaka je bila namreč slovenska samo kultura mlekaric in kraških hlapcev.

Recimo torej, da imajo demokristjani slabo vest, pa si jo skušajo «potolaziti» z obljubo, da bodo pripeljali Trst v Evropo, toda samo na kratek izlet, da bi se kdo v Trstu ne nalezal evropske omike strpnosti in spoštovanja manjšin. Za KD je namreč značilno, da igra «evropsko omiko» samo v Strassburgu, sredi Alzacije, v Trstu pa se je sramuje in se raje odeva v nacionalistična oblačila.

Kaj pa socialisti? Berimo njihov lepak, ki tako definira «evropski socializem»: Za Evropo, ki naj bo ENOTA, BOGATA, SOLIDARNA, kjer je mo-

Z evropsko levico pod skupni evropski krov: zgodovinska priložnost za Zedinjeno Slovenijo

goče ŽIVETI, ki naj bo še DEMOKRATIČNA in ODPRTA V SVET. No, kdo je proti? Nihče, razen Camberja, seveda. Toda prav v tem grmu tiči zajec: Camber je namreč kandidat PSI. Zato predlagamo volilcem novo igrico, nekakšen psihološki poskus. Naj glasno ponavljajo binome, v katerih je Camberjevo ime povezano z značilnostmi Evrope, kakršno obljublja PSI. Naprimer: «Camber —» solidarnost» ali «Camber - demokratičnost» in še «Camber - Evropa odprta v svet». Če se vam ni obrnilo v želodcu, tedaj brez skrbi glasujte za Craxijevo stranko, v nasprotnem primeru pa se le premislite.

Nekateri med socialisti se tolažijo (in varajo, sebe in druge), da se bodo Camberju in listarski zalegi postavili po robu tako, da mu ne bodo dajali preferenc. Baje širijo glas, da je to mogoče, če oddaš preferenco Laroniju iz Benetk ali Bravu iz Furlanije, oziroma podpreš nosilca liste Carnitija.

Povejmo torej, da ima PSI v vzhodnoevropskem okrožju že zagotovljeno izvoljena dva evropska poslanca — Carnitija in Laronija. Če bo imela dovolj glasov, lahko izvoli še tretjega, ta pa bo najbrž prav Camber. Zakaj? Prvič zato, ker je na tretjem mestu med nosilci liste prav po sklepu vrhov socialistične stranke. Laže, kdor vara ljudi, da je Camber le «tržaška domena». Res je, nasprotno, da je za vabo bil postavljen (v zadnjem trenutku) prav Gianni Bravo, ki pa ne uživa nobene vsedrjavne podpore. Še več: za posl. Camberja že

agitirajo framanzonski krogi v Venetu in Bologni, kakor tudi skupine filozofski predstavniki ultraklerikalne «Comunione e liberazione», s katero je prav Claudio Martelli začel znani «flirt» v Riminiju.

Volilci naj torej vedo: glas oddan za PSI, ne glede na preferenco, je v vsakem primeru prispevek k izvolitvi šovinista Camberja v evropski parlament.

Leta 1987 so slovenski socialisti podprli PSI in oddajli svoje preference Segheneju, misleč, da tako preprečujejo Camberjevo izvolitev. V resnici so jo omogočili, saj je bil listarski poslanec izvoljen s peščico glasov prednosti pri delitvi ostankov. Pravijo, da gre samo osel dvakrat na led.

Za kakšno Evropo so glasovi, oddani PSI v Trstu, Gorici in Furlaniji? Demokratsko, odprto v svet, solidarno? Dokler se PSI pajdaši z Listo za Trst, ki je pravo nasprotje vsega tega, ne more tega pošteno trditi nihče.

Seveda so naši slovenski socialisti zadnje dni volilne kampanje morali nekaj reči, celo kritičnega, da bi pokrili umazanijo.

Toda take kritike spominjajo na zgodbo o dekletu, ki je prijavila sosedovega sina, da jo je v poletnem popoldnevu posilil na vrtu. Pa jo vpraša sodnik: «Si poklicala na pomoč?» In ona: «Seveda sem, toda potihno». Sodnik je zaprepaščen: «Zakaj potihno?» Dekle: «No, zato pač, da bi ne zbudila očeta, ki je spal v senci pod drevesom». Sodnik: «Zakaj pa ga nisi hotela zbuditi?» Dekle: «Ker me je fant posilil ... samo malo».

Zato, povejmo pošteno, da je lahko edini način, kako prepričati PSI, naj se neha pajdašit z Listo, če ji tradicionalni volilci tokrat odrečejo svoj glas. Lahko ga oddajo staremu socialistu Spacalu, ki je neodvisen kandidat KPI.

V mislih nimamo samo slovenskih volilcev PSI na Tržaškem, pač pa tudi tiste na Goriškem in v Benečiji, ki močno prispevajo s svojo številčnostjo k uveljavitvi te stranke na deželni ravni, v pokrajinskih in občinskih upravah. Edini jezik, ki ga Craxi in Martelli razumeta, so številke, volilni rezultati. Negativni izid v vseh treh pokrajinah, kjer živimo Slovenci pa najbrž prepričal «sponsorje» pajdašenja z razpadajočo LpT, da se jim igra ne spleča. V nasprotnem primeru pa vemo že, kje bodo prvoborci proti dvojezičnosti.

črt

Poženi alternativo!
Štirideset let vlada Italiji
neprekinjeno ista stranka.
Nastopil je čas alternative.
Italija mora v Evropo!

V Evropo.
Po levi, z novo KPI!

Openski komunisti gradijo sedež

Med ljudi - za ljudi

Sekcija KPI Riko Malalan - Opčine Bani nam je poslala naslednje pismo s prošnjo za objavo. Upoštevačoinicijativo, ki jo sekcija namerava izvesti, pismo objavljamo z veseljem, sekciji sami pa želimo, da bi delo dobro in plodno začelo in nadaljevalo!

Pred približno štirimi leti je naš sekcijški odbor sklenil zgraditi stavbo za sedež sekcije, ki naj bi postala obenem socialni center za slovenskega in italijanskega delavca. Zgradba bo ostala last komunistov, prostori pa naj bi služili za politična, socialna in kulturna srečanja.

Da bi ti boljše pojasnili naš namen, želimo seznaniti bralce s socialno in politično situacijo na našem ozemlju. Opčine so bile v preteklosti kmečka in delavska vas. Hitro so se razvijale, še posebno po drugi svetovni vojni, v administrativen in trgovski center velikega pomena. Bančni zavodi, zavarovalni uradi, trgovine, kulturna, športna in rekreacijska društva so privlačna točka za prebivalce kraškega področja in neposredne okolice. Umevno je, da v taki situaciji je neobhodno potrebna tudi naša organizirana prisotnost bodisi v

obrambo delavskih pravic, kot za mirno sožitje med tu živečima narodoma. Smatramo tudi, da je pomembno in prestižno za našo stranko razpolagati z lastnim sedežem, ki naj postane stičišče potreb naših ljudi.

S temi predpostavkami smo se odločili za gradnjo, za katere uresničitev je pa potrebna prepričana podpora s strani vseh tovarišev.

Z veliko vztrajnostjo, po štirih letih premagovanja birokratičnih težkoč, ki so bile potrebne za nakup zemljišča in odobritev gradbenega načrta, se sedaj nahajamo pred začetkom del. V prvi vrsti je šlo za nakup zemljišča v neposredni bližini trga «Brdina», za pripravo in odobritev načrta s strani občinske uprave. Do danes smo za vse to potrošili znesek preko 30 milijonov lir. Nameravamo izpeljati prvo fazo del, ki bo obsegala gradnjo poslopja do strehe. Stavba bo obsegala površino 127 m² in bo zajemala skladišče v pritličju ter dva urada, sejno dvorano in sanitarije v zgornjem nadstropju. Druga faza del predvideva instalacijske napeljave, glajenje sten ter postavitev oken in vrat.

Za sedaj se bomo ustavili pri prvi fazi del, ki predvidevajo strošek 95 milijonov lir.

Naša sekcija je z delom tovarišev in s skrbno administracijo prihranila (po odbitku stroškov za nakup zemljišča in za tehnično-administrativne izdatke) polovično vsoto, ki je sedaj potrebna za prvo fazo del.

Smo optimistično razpoloženi, ker smo prepričani, da bodo vsi naši tovariši pripomogli k gradnji doma, ki naj postane živa priča naših borb in požrtvovanja, resnično koristen objekt ali bolje rečeno neobhodno potreben prostor za naše vsakdanje politično in socialno delovanje. Nova zgradba bo istočasno tudi arhitektonska obogatitev vasi.

Sekcija PCI-KPI Riko Malalan
Opčine - Bani

Iz volilnega programa KPI za evropske volitve:

«Dodeliti deželam pristojnosti in sredstva, da bodo ob očuvanju lastne avtonomije lahko nastopile kot nosilke novih strukturnih politik Skupnosti, čigar skladi naj delujejo na podlagi usklajenih deželnih načrtov; okrepiti vlogo Konference Dežel pri Predsedstvu Sveta».

Komunisti v rajonskem svetu za Vzhodni Kras: o pokopališču, o ljudskih gradnjah, o smeteh

Svetovalci skupine KPI v rajonskem svetu za vzhodni Kras so naslovili na predsednika vrsto vprašanj v zvezi z nerešenimi problemi tega območja. Zaradi važnosti vprašanja objavljamo v celoti teksta, ki zadevata opensko pokopališče in osnovne usluge na področju ljudskih gradenj na Opčinah (območje Ville Carsie):

Podpisani svetovalci skupine PCI-KPI sprašujemo za sledeča pojasnila:

- če odgovarja resnici, da so ustavljena dela za razširitev openskega pokopališča in v primeru potrditve, sprašujemo za vzroke,

- če dosedanji potek del je v skladu s pogodbenim rokom, ki ga je prevzelo najemniško podjetje,

- če je bila že izdelana varianta načrta za katere izdelavo je na javnem sestanku zagotovil prejšnji odbornik in ki bi zagotovila primerno ureditev zidu na severni strani današnjega pokopališča in gradnjo novih okostnic.

Podpisani sprašujejo za čimprejšnji odgovor s strani zadolženega občinskega odbornika.

Z letošnje počastitve talcev na proseški gmajni.

Vprašanje o področju ljudskih gradenj pa se glasi:

Pretekli sta skoraj dve leti, odkar je občinski svet odobril načrt za ureditev cest, napeljavo greznic, vode, plina in električne razsvetljave na področju ljudskih gradenj, med Proseško cesto in Kraško ulico na zahodni strani vasi.

Svetovalci skupine PCI-KPI sprašujejo, da bi odgovorni odbornik seznanil naš svet, kdaj se bodo začela toza-

devna dela in vzroke za tolikšno zamudo, saj gre za realizacijo osnovnih uslug, ki jih mora po zakonu občinska uprava uresničiti in ki jih prebivalstvo pričakuje že predolgo.

Naknadno vprašanje zadeva nesmotrno namestitev skrinj za odlaganje smeti, ki ustvarja negotovanje med prebivalci in v prvi vrsti med operateri terciarnega sektorja.

Premišljevanja na meji

Ace Mermolja je napisal novo knjigo, «Premišljevanja na meji», ki je izšla pri zbirki «črno na belem» založništva tržaškega tiska. Predstavitel je bila prejšnje dni v Saležu, v novih prostorih knjižnice in kulturnega društva. O pomenu knjige je spregovoril Darko Bratina, nekaj dni pozneje ji je posvetil celo oddajo «Narodnostni trenutki Slovencev v Italiji» radio Trst A. Prej ali slej bo popolnejša ocena izšla celo v Primorskem dnevniku, zato tu ni mesto za daljše spise. Naj zadostuje to, da branje knjige toplo priporočamo našim bralcem, saj gre za razmišljanja o naših zgodovinskih koordinatah, od manjšine do slovenstva, od Trsta do Beograda in Evrope, o kulturi, politiki in morali. Skratka, Mermolja razmišlja o problemih, ki si jih zastavlja vsak razmišljajoči človek, ki ga pri nas spodbujajo veliki in mali dogodki, vesti od vsepovsod, dileme politike in življenja. Odgovorov Ace ne ponuja na dlani, pač pa bralca vabi, naj razmišlja z njim in si sam najde ustrezni odgovor.

Pri tem pa branje knjige vsiljuje tudi drugačna razmišljanja o našem Blatnem dolu. Kako ne pritrđiti pikrim besedam Sandorja Tenceja, ki na radiu ugotavlja, da je teorija «perimo umazano perilo doma», medtem ko Sovjetsko zvezo stresa vihar «glasnosti», nojevski nesmisel. In kako se ne strinjati z Acetom, ali Bratino, ki v Saležu ugotavljata, da nam v zamejstvu manjka prostor za soočanje mnenj. Kakšen je pluralizem,

S predstavitve zbornika esejev Aceta Mermolje z naslovom «Premišljevanja na meji» v novi občinski knjižnici v Saležu.

ko ni dialoga med različno mislečimi in ni prostora zanj?

In še se lahko sprašujemo, ali ni «znamenje časa» in njegove protislovnosti sam nastanek Mermoljeve knjige... Kajti «premišljevanja» nastajajo ob Mermoljevem vsakodnevnem delu, v uredništvu «Primorskega dnevnika», kjer je dalj časa urejal kulturno stran, nato pa se čez noč znajde na dnu «kotla», v kroniki, kot novinarski vajenec, ki mu ne moreš zaupati ustvarjalnega dela. In vendar ga tudi tu, takorekoč «na dnu», spodbujajo ljudje in dogodki, katerim je vseeno priča.

In tako, v nekakšnem «kulturnem molku», v neizpovedani, toda fizično še kako uničujoči stiski duha nastaja «premišljevanje», ki bi mu svobodna družba takoj odprla pot v stolpce časopisa, naravnost k ljudem, a mora čakati v predalu, da izide v knjigi, «post festum».

Berimo, torej, Mermoljeva premišljevanja in zraven premišljajmo še mi sami, o naših razmerah, o stiskah kulturne ustvarjalnosti in okovih politične dialektike, ko mora drzna misel še iskati gnezdo, da bi je predpomladna burja ne ugonobila in zamrznila.

st.s.

Velika vloga levice v Evropi

NOVA GORICA, 26. maja — Kaj je evropska leвица danes, kaj se v njej dogaja (tudi v luči oblikovanja združene Evrope 92), katere so sestavine, ki ZKJ povezujejo z evropsko levico in katera so očitna neskladja in vzroki zanje? O teh vprašanjih so na današnji javni tribuni, ki sta jo v Novi Gorici v okviru dneva Komunist pripravila uredništvo lista Komunist in novogoriški občinski komite ZKS. Govorili so Giorgio Rossetti, poslanec KPI v evropskem parlamentu, predstavnik CK ZKJ, zadolžen za mednarodne odnose, Aleksander Sekulović, predstavnik CK ZKS Sonja Lokar in Peter Bekeš, ki je pogovor vodil.

Že v predstavitev sedanje evropske levice in sprememb v njej v zadnjem obdobju so razpravljali primerjali nove usmeritve v Evropi in prizadevanja za prenovu zveze komunistov, pri tem pa so ugotavljali eni več, drugi pa manj podobnosti ali enakosti. Peter Bekeš je pritrđil ugotovitvi, da se je Jugoslavija sposobna priključiti tem sodobnim političnim procesom, ki se na primer ka-

žejo v premagovanju spon dogmatizma v gospodarstvu in politiki. Čeprav še vedno močno raznolika, je evropska leвица po Bekeševem mnenju vodilna sila v današnji Evropi. Evropa postaja takšna, kakršno je načrtoval Marx (seveda z drugačnimi sredstvi uveljavitve) v svojih delih. Stara delitev med komunistično in socialistično internacionalo izgublja svoj pomen in na obzorju se kaže možnost oblikovanja sodobne socialistične levice. Zato bi morali v ZKJ te

težnje natančno oceniti.

Aleksander Sekulović je poudaril predvsem težnje, ki se razlikujejo od usmeritev ZKJ oziroma jim celo nasprotujejo. Opozoril je na primer na ohranjanje duhovne tradicije delavskega gibanja, usmerjanje k univerzalnim človeškim vrednotam, na poudarek socialni politiki, ohranjanje vloge države, preseganje nacionalne identite, krepitev občutljivosti za probleme tretjega sveta.

Iz volilnega programa KPI za evropske volitve:

«Pospeševati uvedbo novih razmerij z državami Sredozemlja, ki naj se ob vprašanjih miru in varnosti lotijo pospeševanja regionalnih oblik sodelovanja na področju zaščite morja, pomorskega prometa, ribolova, varčnega gospodarjenja z energetskim bogastvom, kmetijstva, izseljenišva, turizma, znanstvenega, tehnološkega in kulturnega sodelovanja!»

Svet postaja vedno manjši, zato se potrjuje koncept medsebojne odvisnosti, je poudaril Giorgio Rossetti in opozoril, da je Evropa križišče številnih najbolj očitnih nasprotij v svetu, med drugim nasprotij med razvitim severom in nerazvitim jugom, med zahtevami po razvoju, predvsem pa med razvojem novih tehnologij in naraščajočo brezposelnostjo. Zato je naloga evropske levice, da o teh problemih postavlja vprašanja in v njihovo reševanje vključuje množice. Še vedno razdrobljeno evropsko levice mora povezovati demokracija, vendar ne kot sredstvo, da bi prišli v socializem, temveč kot cilj. Demokracija in pluralizem sta skupni imenovalca levice.

Slavica Crnica

«Radostni izziv» Willerja Bordona

Na Milje sem navezana že od svojega otroštva. Tam sem videla prve izložbe, prejela sem v dar prve čokoladne bombone, prvi Disneyev strip in v Miljah sem prvič videla večjo ladjo. Zaradi teh in podobnih spominov mi je bilo mestece in vse kar se je tam dogajalo, vedno pri srcu. Pri srcu so mi bili tudi miljski predstavniki.

Ne vem pa, če bi Wilerja Bordona prosila za intervju, če bi ostal samo miljski župan. Bolj me je začel Bordon zaminati kot poslanec; njegov pristop k radikalni stranki in njegov nastop na kongresu radikalcev pa so bili povod za srečanje z njim.

Vpr.: Toliko stvari bi te rada vprašala, pa bom začela pri tvoji in moji ljubezni - Miljah. Bil je to srečen otok, ki ga ni več.

Bordon: Tvoja definicija o srečnem otoku je več kot točna, vendar smo se komunisti v Miljah že dalj časa zavedali, da bilo skoraj nevarno, če bi slepo verjeli v tak otok. To vsaj iz dveh razlogov; procesi sprememb v Italiji so prizadeli tudi nas in naj kot primer navedem samo zaprtje ladjedelnice. Drugi razlog pa je bilo divje nasprotovanje naših nasprotnikov, katere je motilo vse, kar smo dosegli na področju šolstva, zdravstva, socialnih služb in administracije. Motila jih je tudi naša poštenost. Srečnih otokov ni več; živimo v Italiji in moramo sprejeti vse, kar se tu dogaja, v dobrem in slabem smislu.

Vpr.: KPI je bila vedno ob strani šibkejših, revnejših, borila se je in se še bori za pravice in boljše prihodnost zati-ranih. Seznam bi lahko bil dolg, pa naj samo dodam, da je naša stranka opravila ogromno delo in vendar izgleda, da se ljudje raje zaustavljajo pri napakah, istočasno pa imam občutek, da opravi-čujejo hude napake, škandale in politična spletkarjenja ostalih političnih sil.

Odg.: Morda ni povsem res, da ljudje pozabljajo. Verjetno je resnica v tem, da se v ljudeh na voliščih razvije nek čuden mehanizem. Volilni glas je v Italiji še vedno vezan na izmenjavo. Levice pa ni uspela biti prepričljiva kot vladajoča sila. Imeli smo v rokah številne krajevne administracije pa nismo morda znali ljudi prepričati, da bo možen miren preobrat.

Vpr.: Smo pred evropskimi volitvami in s tem bližji združeni Evropi; upajmo, da taki Evropi kot si jo je predstavljal Altiero Spinelli in ne Evropi finančnikov in trgovcev. Se ti zdi, da smo dovolj poučeni v zvezi s tem volitvami? In za koga bo volil Wiler Bordon?

Odg.: Občutek imam, da ljudje niso dovolj seznanjeni in tako se odpravljamo na tako važen sestanek, nepripravljeni. Če pomislimo, da bomo odgovarjali tudi na referendum in da o tem ljudje zelo malo vedo, se lahko zgodi, da bomo namesto za Evropo volili za vlad-

no krizo. Upam, da bodo v teh dneh izboljšali in poglobili radijske in televizijske oddaje. Mi pa moramo storiti vse, da se nadaljujeza misel o združeni Evropi. In s teboj se popolnoma strinjam, ko govoriš o Evropi ljudi. Pojem narodov se je rodil v IX. stoletju in ga smatram za zastarelega.

Nobenega dvoma nimam, za koga bom volil; volil bom za prenovljeno KPI in svoj glas bom oddal za Giorgia Rossettija. Pa ne zato, ker bi mi tako narekovala strankarska linija — kot je vsem znano, sem zelo nediscipliniran. Volil bom za Rossettija zato, ker je to človek, ki je v petih letih delovanja v Strasbourgu napravil veliko za Trst, pa čeprav se o tem zelo malo govori.

Vpr.: So obdobja v življenju, ko se človek odloči za tak ali drugačen korak; morda je to povezano tudi z rastjo in zrelostjo. Pred leti sem iz določenih razlogov izstopila iz stranke upajoč, da bodo odgovorni vzeli v poštev ta moj protest, pa se to ni zgodilo. Do radikalne stranke čutim včasih veliko simpatijo, večkrat pa mi njihova stališča dajo misliti ... sicer pa bi se osebno, če bi imela čas in možnost, vpisala in delala povsod, kjer so ljudje, ki skušajo delovati za napredek in sožitje. Kaj pa je tebe privedlo do zблиžanja z radikalci?

Odg.: Glej, resnica je preprosta. Mnenja sem, da se KPI mora še hitreje prenavljati. Moja poteza naj bi bila radosten izziv, tudi če ga vsi niso razumeli kot takega. Želel sem položiti most med nami in neko drugačno politično silo in se tako otresti hegemonije, ki še vedno vlada v KPI v odnosih do drugih sil italijanke leve. Tudi radikalna stranka se je morala spremeniti in to je storila tako, da je postala tranznacionalna. Največjo pozornost radikalci posvečajo reformi političnega delovanja; to je zame bistvo vsega, kot bi to moralo biti bistveno tudi za KPI. Živimo v svetu, ki se naglo spreminja in smo priča dogodkom, ki bi si jih do pred kratkim sploh ne predstavljali; pomislimo samo na Kitajsko in na direkten prenos debate v sovjetskem parlamentu. Dogajajo se neverjetne stvari in ne morem verjeti, da nekateri niso razumeli političnega pomena moje poteze.

Vpr.: Če bi sama bila vredna zastopnica in predstavnica stranke, bi se z vsemi močmi borila proti starim shemam in nazorom; še z večjo vnemo bi «pridigala» za soočanje in dialog med vsemi, ki tu živimo. Kaj bi ti povedal v zvezi s tem?

Odg.: Vsi mi bi morali menjati in storiti vse, da se premostijo pregrade, ki nas še ločijo. Ne bi želel sprožiti nove polemike, a sem prepričan, da smo se vsi več ali manj obnašali kot so narekovala stare sheme vedoč, kam vse to pelje. To je strogo osebno mnenje, vendar sem prepričan, da se z novimi načini so-

delovanja in z več fantazije lahko računamo na uspeh. Ne smemo se bati drug drugega. S tem strahom je treba končati, posebno med ljudmi, ki delajo za iste cilje. Končati je treba s shemami nacionalizma. Zame osebno ima tudi narodnost velik pomen samo v smislu izgradnje osebnosti in spoštovanja kulture naroda, kateremu človek pripada; če narodnost pomeni totalno ločevanje od drugih, jo ne sprejemam. Če pogledam samo dve generaciji nazaj, naletim v svoji družini na Slovence, Francoze, Grke, Benečane in težko bi trdil, da sem samo eno ali samo drugo. Bolj razumem Slovence, ki morajo še vedno braniti svoje pravice in obstoj. Sam se najprej čutim kot človek in demokrat, potem pride na vrsto narodnost. Morda pa sem jaz nor in verjamem v utopije.

Z Wilerjem Bordonom nisem do najinega intervjuja nikoli spregovorila. In vendar misliva enako. Všeč bi mi bilo imeti na razpolago čas in sredstva, da bi ugotovila, če je med nami še veliko vsaj malo norih ljud. Morda nas je več, kot na zunaj izgleda.

Odi Cupin

Bodice iz domačega robidovja

Se še spominjate Marca Pannelle? Seveda se, pa tudi njegovih laskavih besed na račun Slovencev. V občinskem svetu naj bi vzkliknil «Jaz sem Slovenec», vsaj tako je v pismu tržaškemu dnevniku napisala njegova prijateljica Adelaide Aglietta.

Ta «Slovenec», ki je po naših vaseh prejel nekaj sto glasov, je svoj čas snubil Ljubljano, mladino (z veliko in malo začetnico), hodil v Bohinj, nato v Budimpešto in končno pristal na listah «laičnega zavezništva» z liberalci in republikanci.

Marsikdo si pod oznako «laičen» predstavlja nekaj demokratičnega, nas pa bi zelo zanimalo, kakšno zadržanje bodo «laiki» imeli do zahtev in pričakovani slovenske manjšine ...

Kaj si lahko obetamo od koalicije PR-PRI-PLI, če so liberaci poslali svojega tajnika Altissima k ministru Maccanicu in podprli melonarsko zahtevo o «poenotenem besedilu», ki naj nam prizna samo «status quo» in nič več, republikanci pa so na svojem kongresu v Riminiju osvojili resolucijo, ki osvaja misovsko zahtevo, naj se dvojezičnost nikar ne prizna na ozemlju «goriške in tržaške občine», torej niti v kraških okrajih, kar je celo Maccanico v svojem nesprejemljivem osnutku predvideval. Naj torej PRI beremo kot «partito razzista italiano»?

Kaj ima Pannella, («Jaz sem Slovenec») skupnega s povampirjenimi šovinisti, ki se zaman pokrivajo z bršljanovim listom?

Schleiereule (Strix flammea). 1/4.

«...Dvojezičnost je preizkusni kamen demokracije v vsaki republiki». Tako meni Isaev Magomet, filolog in profesor na inštitutu za jezikoslovje pri Akademiji Znanosti SZ, ki se je ob drugih predstavnikih sovjetske kulture udeležil okrogle mize moskovskega časopisa «Literaturnaja gazeta». Pogovor je stekel predvsem o jezikovnem in s tem povezanim nacionalnim problemom v SZ, vendar aktualnost te tematike presega meje te države, tako da so pogledi in zaključki, ki so prišli na dan ob okrogli mizi, zanimivi tudi za našo, zamejsko stvarnost.

Glavna tema razgovora je vloga ruščine kot državnega jezika, torej kot jezika splošnega komuniciranja. Ker pa je SZ država, v mejah katere živi preko 100 različnih narodnosti in kjer torej uporabljajo prav toliko jezikov, je vprašanje obstoja in zaščite teh «manjših» jezikov izredno važno. V članku prihaja na dan žalostno dejstvo, da ruščina izpodbija ostale jezika, tako da se npr. njih raba vse bolj in bolj omejuje na družinski krog, če že ne le na folklorno dediščino. Latvijski pesnik Knut Skuenieks navaja podatke iz svoje republike: veliko priseljencev nelatvijskega izvora ne zna latvijskega jezika, medtem ko pa večina Latvijcev obvlada ruščino. Postavlja se problem «obojestranske» dvojezičnosti. Dvojezičnost, kot jo pojmuje Mark D'jačkov, doktor filoloških ved iz Moskve, ne pomeni, da samo nositelji manjšinskega jezika znajo «večinski» jezik (torej ruščino), ampak morajo tudi predstavniki večinskega naroda obvladati jezik te nacionalnosti, po kateri nosi ime republika. Lep primer take dvojezičnosti je Finska: kljub 6% Švedov, veljata švedščina in finščina za državna jezika in sta torej popolnoma enakopravna. V SZ imamo celo primer

«Na kakom jazyke ty govoriš?»

Okrogla miza tednika «Literaturnaja gazeta» o jezikovnih in narodnostnih pravicah v SZ

trojezičnosti: v Abhaziji imajo kar 3 državne jezike, t.j. abhazijski, gruzinski in ruski. V vsaki sovjetski republiki bi morali torej prebivalci poznati vsaj dva jezika: mednacionalnega in nacionalnega. Nedopustno je znanje samo lastnega jezika, ker v takem primeru zmanjka skupen jezik komuniciranja. Torej oba jezika, ki ju govorijo na ozemlju ene republike, bi morala biti priznana kot državna jezika. Spet navajajo primer iz Latvije: v tej republiki, npr. v parlamentu govorijo lahko v ruščini ali v latvijščini in deluje prevajalska služba, vendar vse kaže, da problem dvojezičnosti še zdaleč ni rešen. Na stopnji uradnega komuniciranja sta oba jezika enakopravna, vendar se v vsakdanjem življenju vse bolj uveljavlja ruščina. Ta pojav opazimo v vsej SZ, zato se poraja potreba po pravni zaščiti nacionalnih jezikov. Vzroke za tako katastrofalno situacijo iščejo v dolgih letih zastoja, ko se nisi smel kritično lotiti jezikovne problematike in ko je npr. birokracija izrecno zahtevala znanje ruščine pri sprejetju v službo. Tako je zrastle celo pokolenje, ki je praktično pozabilo na lastno kulturo in ki ga znanje materinega jezika ne zanima. Pri taki situaciji pa tudi ruščina strada: širi se število rusko govorečih, vendar uporabljajo «grdo» ruščino. Iz tega sledi, da tudi usoda ruščine je odvisna od rešitve problema nacionalnih jezikov.

Jezikovno vprašanje je danes tesno povezano z ostalimi problemi v SZ. Aleksander Mihajlov, literarni kritik iz Moskve, meni, da je tudi jezik podvr-

žen procesu komercializacije, ki je zajel sovjetsko družbo. Komercializacija pomeni polaganje važnosti na materialne dobrine in prehod kulture na nepomembno mesto; celo kulturo naj bi zajel val komercializacije. Jezik živi zase, ko cvete literatura in se širi kulturna zavest. Ko pa jezik postane samo sredstvo komuniciranja, se zgodi, da se npr. Belorusi nočejo več učiti materinega jezika: to je «...strašen simptom bolezni nacionalne kulture...» (A. Mihajlov). Kako naj torej omejimo hegemonijo enega jezika nad drugim? Nesporo je v SZ vloga ruščine važna, saj je jezik, ki povezuje vse nacionalnosti na ozemlju SZ. Ne sme se pa postaviti v konkurenčni odnos «ali... ali» z nacionalnimi jeziki, pač pa mora živeti skupno z njimi v odnosu «bodisi... bodisi». Treba je pravno okrepiti pravice vseh jezikov in širiti njih znanje in poznavanje kultur, ki so z njimi povezane. Potrebna je «renesansa nacionalnih jezikov (M. Isaev). Posebno važna je vzgoja: kultivirati je treba spoštovanje med narodnostimi in ker ima vsak narod svojo tradicionalno etiko in filozofijo, mora vsaka republika izdelati program, ki bi upošteval vse značilnosti in potrebe nacije. Sovjetska kultura naj se gradi na zavesti posameznika.

Rada Zergol

Darovi in prispevki

Ob poravnavi naročnine so v sklad dela prispevali:

Terčon Lucijan - Nabrežina 8.000 lir, Colja Josip - Sesljan 18.000 lir, Košuta Pietrina - Križ 1.000 lir, Regent Josip - Sesljan 3.000 lir, Pacor Olga - Jamlje 10.000 lir, Pacor Angela - Jamlje 10.000 lir, Sardoč Fani - Prosek 10.000 lir, Votovac Poldo - Deviščina 8.000 lir, Štorka Štefanija - Prosek 8.000 lir, Ukmar Marija - Prosek 15.000 lir, Žagar Vinco - Bazovica 60.000 lir, Sosič Rudi - Opčine 50.000 lir, Milkovič Karmela - 10.000 lir, druž. Gerdol-Pertot - 10.000 lir, Marija Znideršič - 10.000 lir.

V spomin na moža Karlota in hčerke Neve daruje Matilda s Proseka 20.000 lir za sklad Dela.

Ob 10. obletnici smrti tov. Rikca Malalana, darujejo žena in otroci 50.000 lir za sklad Dela.

V spomin na tov. Petra Cerkvenica daruje tov. Duilio z družino 20.000 lir za sklad Dela.

V spomin na tov. Petra Cerkvenica daruje kulturno društvo Rovte-Kolonkovec 50.000 lir za sklad Dela.

V spomin na brata Venčka daruje Marija Krečič 10.000 lir za sklad Dela.

«Dvakrat ste nas osvobodili!...»

... Seveda od nacistov in od Titovih partizanov!... S temi besedami je tržaški podžupan Augusto Seghena (PSI) polaskal skupini novozelandskih veteranov druge svetovne vojne, ki je sredi aprila obiskala Trst, kjer so pred 44 leti dočakali konec vojne (glej Piccolo, 19. aprila letos).

Slovenskim tovarišem v PSI, zlasti bivšim borcem, res ne kaže odrekati neomajnosti in vztrajnosti, skratka — jeklenih prebavil... Vse kaže pa, da bodo prav kmalu dočakali dan Jernejevega maščevanja: pričakujejo namreč, da bo novopečeni član stranke Bogo Samson, potem ko mu to za las in uspelo pri SKGZ in Primorskem dnevniku, končno le upropastil stranko z vsemi Filistejci vred...

Trst v Evropo

10 razlogov za odločitev

1. Za kaj bomo glasovali?

18. junija bomo volili novi evropski parlament. Na pobudo KPI bomo v Italiji odgovarjali tudi na referendumsko vprašanje, ali naj se evropski skupščini zaupajo nove pristojnosti, ki jih danes sicer uživa svet ministrov EGS mimo slehernega nadzora. Zmaga pritrdilnih odgovor (DA) pri referendumu bo utrla pot političnemu, ne zgolj gospodarskemu združevanju Evrope. S KPI bo tako projekt Altiera Spinellija stopal dalje po svoji poti.

2. Evropska vizija KPI

Nasproti si stojita dve viziji o jutrišnji Evropi. Na eni strani Evropa narodov, ki išče gospodarsko integracijo ob skrbi za večjo zaposlenost, za zaščito okolja in socialno varnost kot pogoju novega razvoja. Pač Evropa s čvrstimi demokratičnimi institucijami. Zanj se poteguje KPI.

Na drugi strani stoji neoliberalistična podoba Evrope, podoba divjega trga z eno samo postavbo: zakon nasilja močnejšega nad šibkejšim. Zakon pragozda.

3. Danes odločaš o letu 1992

Vsi govorijo o evropski vlogi Furlanije-Juljske krajine; toda o tem politične sile v glavnem le besedičijo. Leto 1992 stoji že pred pragom. Z njim se bo gospodarsko zaledje Furlanije-Juljske krajine razširilo in prenekatero podjetje bo imelo od tega korist. Za marsikatero pa bo ostrejša tekmovalnost vir resnih težav in hudih posledic za zaposlitev. Že danes moramo, ne pa komaj po letu 1992 poskrbeti, da bo deželno gospodarstvo v celoti kos ostrejši tekmovalnosti ter da bo izkoristilo sredstva, ki mu jih Evropska Skupnost nudi v ta namen.

Uspešnost javne uprave, uspešnost in tekmovalnost našega proizvodnega tkiva; v to smer namerava KPI vložiti svoj napor.

4. Odvrnimo ekološko katastrofo

Obširnim področjem evropskega prostora grozi ekološki razkroj, ki utegne postati nepovraten. Jadransko morje se

polagoma duši; kislota deževje, umetna gnojila in pesticidi nam strežejo po zdravju. Vse to terja združevanje politične vneme. Težave te regije naj se uvrstijo v «sinji plan», ki ga je za Sredozemlje izdelala EGS.

5. Za brezjedrsko področje na vzhodu in na zahodu

KPI noče, da bi Italija postala gostiteljica smrtonosnih lovcev F16. To pa zato, ker je mogoče pognati nov proces razorožitve in popuščanja napetosti v Evropi.

Furlanija-Juljska krajina lahko iz pretežno vojaško - strateškega področja postane žarišče sodelovanja med državami z različnim zunanje-političnim položajem ter različno politično ureditvijo. KPI zato predlaga odpravo jedrskega orožja z ozemlja vzhodno in zahodno od meje.

6. Mednarodno obzorje ponuja nove možnosti

Zdajšnji proces popuščanja napetosti, prenovitveni tokovi v Sovjetski zvezi in v Vzhodni Evropi nudijo priložnost za sklepanje novih trgovskih poslov in sodelovanja, ki neposredno zadevajo našo deželo. Furlanija-Juljska krajina je že zdaj, lahko pa bi še izraziteje bila nosilka teh gospodarskih, trgovskih in znanstvenih odnosov: toda potrebna so nova finančna sredstva in nove storitve za uspešno nastopanje v taki stvarnosti.

7. Izjemne razvojne možnosti

Novi odnosi med EGS in SEV pominjajo os pomorskega prometa med Vzhodom in Zahodom na Jadran. Furlanija-Juljska krajina lahko postane zanimivejše križišče od samih severno-evropskih pristanišč tudi zaradi pospeševanja odnosov med tržaškim pristaniščem in Daljnim Vzhodom. Toda to terja sodobnejših infrastruktur in storitev. Ponovno je treba obuditi zamisel o Jadranski poti, ki naj s stvarnimi načrti izzove zanimanje Skupnosti.

V ta namen kaže še zlasti izkoristiti režim brezcarinskih območij v tržaskem

pristanišču, saj pomenijo vzvod ne le trgovskega temveč že kar industrijskega poslovanja, ki utegne pritegniti evropska podjetja.

8. Razvijajmo sodelovanje s sosednjo Jugoslavijo

Mednarodno vlogo dežele uveljavljata razmah in kakovostna rast vsestranskega sodelovanja z Jugoslavijo. Italiji v prid je politično trdna Jugoslavija, ki se hude gospodarske stiska loteva z razvijanjem demokracije in pluralizma. V telesih evropske skupnosti naj se zato pripravijo vzajemno koristni projekti na posameznih področjih, podprejo naj se oblike sodelovanja tudi na področju prevoznitva in znanstvenih raziskav.

9. Za Evropo narodov

Na poti k združevanju bo morala Evropa streči vse širšemu povpraševanju po novih pravicah med evropskimi državljani: po neneakih možnostih za žensko kot za moškega, po neokrnjenem okolju, po prostem gibanju in bivanju v katerikoli članici Skupnosti, po zaposlitvi. Obenem pa naj se vsem zagotovi samobitnost. Zato se KPI poteguje za globalno zakonsko zaščito Slovencev ter jezikovnih in kulturnih manjšin. Trst je po svoji vlogi in zgodovini evropsko mesto, zato dobro ve, da je bogastvo Evrope v sijajnem kulturnem mozaiku, v katerem je vsaka najmanjša ploščica dragocena.

10. Trst je že v Evropi

Giorgio Rossetti že pet let zastopa Trst v evropskem parlamentu. Pri vseh mogočih dejavnikih v mestu, od pristanišča do delavcev v ladjedelnici, od univerze do znanstvenih raziskovalcev žanje priznanje za opravljeno delo. S tvojo podporo bo Giorgio Rossetti lahko še naprej zagovarjal koristi mesta in dežele v Evropi.

**TRST V EVROPO!
ODLOČI SE ZA KPI!**